

MB 1644

Vakok Világa

2013. június
LXXIX. évfolyam 6. szám

Magyar Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége

Nyárnyitó program Tatabányán

Bekötött szemű fiú az akadálypályát próbálja.

A cikk a 24. oldalon található.

A tartalomból

Házunk tájáról - az MVGYOSZ hírei	
Elnökségi tudósítás	3
Netszemle	
Következtetni lehet a későbbi rokkantságra az idősebb felnőttek testtartásából.....	6
NICK VUJICIC AZ ERŐT ADÓ CSODA.....	7
Asztigmia	8
Mi történt a vakvilágban	
Levél a vakokról azoknak, akik látnak!	12
Tükörben a vers, tükörben a költő Weöres Sándor.....	13
Kirándulás-kihívás	14
Kézzel fogható művészet mindenkinek	17
Jótekonysági gálaest az esélyegyenlőség jegyében	21
Nincs akadály senki előtt	22
NYÁRNYITÓ PROGRAM TATABBÁNYÁN	24
Budapest csodái francia szemmel	25
Olvasó sarok	
Végső búcsú özvegy Horthy Istvánnétól	28
VAKONDOKOK	31
Ugye visszajössz?	31
"A hang a lélek ruhája"	32
Sport, szabadidő	
Válogatott csapatot vertek a vakfocisták	34
Háziasszonyoknak	
Epres túrótorta - sütés nélkül	36
Felhívások, programajánlók	37
Apróhirdetés	39

Vakok Világa

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Felelős kiadó: Szakály Melinda, az MVGYOSZ elnöke

Szerkesztő: Kovács Judit - Tervezőszerkesztő: Fehér István

A szerkesztőség és a kiadóhivatal címe: 1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon: 384-8440 - E-mail: vv@mvgyosz.hu

Készült a PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdióban

ISSN 0209-6765

Az újság előfizethető az MVGYOSZ tagegyesületeinél!

Házunk tájáról - az MVGYOSZ hírei

Elnökségi tudósítás

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ) Országos Elnöksége 2013. április 30-án megtartotta soron következő ülését a székházban. A tanácskozáson jelen voltak: Szakály Melinda elnök, Dr. Nagy Sándor, Barnóczki Gábor, Kuminka Györgyné és Németh Orsolya elnökségi tagok, valamint a hivatal munkatársai: Dr. Micserics József hivatalvezető, Koczásné Tóth Csilla hivatalvezető helyettes, Baráth Barbara elnöki asszisztens, Kutor Sándorné gazdasági csoportvezető és jómagam a Vakok Világa szerkesztőjeként. Elfoglaltsága miatt hiányzott Dr. Tóka László alelnök, de az elnökség 5 fővel határozatképesnek bizonyult.

Akadálymentesítési projektek

Akadálymentesítik a 4-es metró

Meglepően jól sikerült a 4-es metró Tétényi úti megállójának akadálymentesítése, mondta el Kroll Zsuzsanna érdekvédelmi vezető. A megtekintett megállóban véleménye szerint a technikai megoldások biztonságosak lesznek, és a vezetősávok is megfelelnek az előírtaknak.

A vezetősávok kialakítása érdekében

folytatott hosszas tárgyalások eredményeként teljesítve a látássérültek kérését, nem bemart, hanem az állásfoglalásoknak megfelelően domborjeles vezetősávok épültek. A biztonsági sáv kialakítása mind vaknak, mind gyengénlátónak jól érzékelhető. Az állomáson mozgólépcső mellett lift is használható.

BKK elektronikus jegyrendszer

A BKK ismét az elektronikus jegyrendszer bevezetését tervezi Budapesten, ezért egyeztetést hívtak össze, ahol kikérték a nagy fogyatékosügyi szervezetek véleményét. Az egyeztetésen az MVGYOSZ-t Kroll Zsuzsanna és Németh Orsolya képviselték. Az akadálymentesítési terület felelőse arról adott tájékoztatást, hogy a megbeszélésen felvetették a látássérülteket érintő kérdéseket. Kíváncsiak voltak többek között arra, hogy hogyan oldják meg a látássérülteket kísérők és a vidéki látássérültek ingyenesen történő utazását. Továbbá felmerült a kártyákhoz jutás problematikája is. Ami biztos, hogy májusban a Corvin negyednél ki lehet próbálni a beléptető kapukat. A rendszert várhatóan látássérült felhasználók is tesztelni fogják, mondta el Kroll Zsuzsanna. Megtudhattuk azt is, hogy felmerültek már lehetőségek a zökkenőmentes használat érdekében, például

a fényképes vagy az átruházható kártya. A BKK projektjét több lépcsőben, 2016-ig kívánja megvalósítani.

Kormányablakok akadálymentesítése

Németh Orsolya az elnökséget tájékoztatta a kormányablakok akadálymentesítéséről. A pályázatot a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) írta ki, egy segédletet is kidolgoztak az egységesség érdekében. Németh Orsolya arról számolt be, hogy országszerte mintegy 370 kormányablak kialakítását tervezik. Az akadálymentesítésre szerencsére már a tervezési szakaszban gondolnak, ezért a tervek egyeztetésébe, valamint a főbb szakmai szempontok meghatározásába bevonják a fogyatékos emberek megyei és országos szervezeteit. A projektet a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal koordinálja, amely eredményeként a kialakításra kerülő kormányablakok arculata egységes lehet. A tervezésben két rehabilitációs és környezettervező szakmérnök is közreműködik. A beruházással kapcsolatos első egyeztetésen a szakemberek, a rehabilitációs környezettervező szakmérnökök és a projekt megvalósítói arra kérték a fogyatékosügyi szervezetek képviselőit, hogy gyűjtsék össze a számukra használható, az ügyintézészt megkönnyítő eszközöket.

Németh Orsolya készíti el azt az anyagot, amelyben a látássérülteknek speciálisan kifejlesztett, az ügyintézészt valóban megkönnyítő és segítő eszkö-

zöket gyűjti össze. Az MVGYOSZ állásfoglalásában természetesen benne lesznek a fizikai akadálymentesítés alapvető szükségletei, például a vezetősávokkal és a tapintható térképekkel kapcsolatos teendők. Kardinális kérdés viszont az infokommunikációs akadálymentesítést megteremtő segédeszközök és programok köre. Az ülésen elhangzott, hogy az aláírókeret mindenképpen hasznos lehet a hivatalokban. Hangsúlyt kell fektetni többek szerint az ügynevezett általános nyomtatványkitöltő programok infokommunikációs akadálymentesítésére, a honlapok, az ügyfélkapu, az űrlapok vakon történő használhatóságára. Javaslatként elhangzott a személyi segítség, valamint az alig-, és gyengénlátókat segítő olvasótévé, illetve a képernyőolvasóval felszerelt számítógép, de ezen eszközöknek a vélemények szerint csak a valóban frekventált helyeken van létjogosultsága.

Monitoring Fejér megyében

A Vakok és Gyengénlátók Fejér Megyei Szervezete sem marad ki az ügynevezett monitoring vizsgálatokból, amelyről a tanácskozáson hoztak határozatot. Az elnökség Szakály Melindát, Dr. Micserics Józsefet és Kutor Sándornét azzal bízta meg, hogy május 7-én látogassanak el a szervezethez monitoring vizsgálat céljából. Még az Országos Küldöttgyűlés (OKGY) előtt ellenőrizni kell visszamenőleg is az alapszabályt, az egyesület létszámát, a kül-

döttek megválasztásának szabályosságát, kilétét.

Nem csak az említett szervezetet ellenőrzik. Szakály Melinda elmondta, hogy minden megyei tagegyesületet felkeresnek, várhatóan a nyár végére járja be az MVGYOSZ vezetősége az egyesületeket.

Folyamatosan zajlanak az OKGY előkészületei

Már véglegesítették és kiküldték az országos küldötteknek a meghívókat az MVGYOSZ munkatársai. Mint ismeretes, az Országos Küldöttgyűlést május 25-én, szombaton rendezik meg a székház Hermina termében.

A közhasznúsági jelentést is hamarosan megkapják az érintettek. A dokumentumban változás az, hogy idén egy jogszabálynak megfelelően a közhasznúsági jelentést az úgynevezett általános nyomtatványkitöltő program segítségével kellett kitölteni, ami csak pdf formátumban olvasható. Ez csak rövidített változat, mivel korlátozták a terjedelmet.

Köztudott, hogy a képernyőolvasó programmal a pdf formátum nem minden esetben olvasható. Az MVGYOSZ munkatársainak nehézséget okoz ezek pontírásúvá konvertálása, ezért azt javasolták, hogy a küldöttek, akár csak az előző években, az eredeti közhasznúsági jelentést kapják Braille-ben kézhez, csatolva hozzá minden esetben a síkírással kinyomtatott közhasznúsági jelentés kivonatát. A jogszabály értelmében

az OKGY-n a kivonatot kell elfogadni annak ellenére, hogy az előzőekben megszokott közhasznúsági jelentés lényegesen több információt tartalmaz az MVGYOSZ szakmai tevékenységéről és pénzügeiről.

Az Országos Küldöttgyűlésen Etikai Bizottsági tagokat is kell választani, mivel ketten lemondtak megbízatásukról.

Határozat a tájékoztatási kötelezettségről

Szakály Melinda arról tájékoztatta az elnökség tagjait, hogy a tagegyesületekben dolgozó adminisztrátorok, irodavezetők nem minden esetben segítenek a hozzájuk fordulóknak ügyeik elintézésében. A probléma az MVGYOSZ új telefonos flottájába történő belépésénél bukkant elő. Az elnökség a hasonló helyzetek elkerülése érdekében úgy döntött, hogy a megyei tagegyesületek támogatási szerződése fogja azt tartalmazni, hogy az ügyintéző köteles segíteni tagjait az ügyintézésben, valamint kérésére tájékoztatást adni a számára elérhető szolgáltatásokról, lehetőségekről.

Kedvezmények az Állatkertben

Az MVGYOSZ-t a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatója, Persányi Miklós kereste fel. Együttműködési megállapodás született arról, hogy az

Állatkertben a látássérült személyt és egy kísérőjét kedvezmény illeti meg, amelyet az elnökség jóváhagyásával a tagsági igazolvány felmutatásával vehet igénybe az érdeklődő.

Fehér botok az OEP-től

Szóbeli megállapodás született az OEP-pel, mondta el Szakály Melinda. Az OEP ígéretet tett arra, hogy aki

egyedi elbírálással, egyedi támogatással adja be fehér botra az igénylését, akkor a drágább fehér bot is támogatható. Szemorvos által készített javaslatra mindenképpen szükség van a segédeszköz igényléséhez.

Az elnökség következő ülését várhatóan május 21-én tartja.

Kovács Judit

Netszemle

Következtetni lehet a későbbi rokkantságra az idősebb felnőttek testtartásából

Japán tudósok szerint az idősebb felnőttek gerincének alakjából következtetni lehet, hogy a későbbiekben milyen mértékben lesz majd szükségük otthoni ellátásra vagy szanatóriumi kezelésre.

A kutatásban összesen 800, 65 évesnél idősebb japán férfi és nő vett részt, akiken a tudósok összesen négyféle gerincvizsgálatot végeztek. A tudósok szerint a négyből az egyik vizsgálat közvetlen összefüggésbe hozható azzal, mekkora az esély a későbbiekben arra, hogy az adott beteg időskori ellátásra szoruljon a napi tevékenységei során. Ezek között a napi tevékenységek között olyan alapvető dolgok is szerepeltek, mint a fürdés, az étkezés, a mosdó-

használat, az öltözés, és a székből vagy ágyból történő felkelés.

A tudósok szerint a törzs dőlésszögét mérő vizsgálat segíthet előre jelezni a később kialakuló rokkantság mértékét. A törzs dőlésszöge annak a tényleges hosszanti egyenesnek a dőlésszöge, ami az első hátcsigolyát köti össze az első keresztcsonti csigolyával.

A kutatás négy és fél éves időtartama alatt a résztvevők 16 százaléka kényeszerűlt állandó és folyamatos ellátásra. Az alapvető napi tevékenységek elvégzésében főként azoknak volt szükségük segítségre, akiknek törzsi dőlésszöge a legnagyobb volt. Bár a tudósok egyértelmű kapcsolatot találtak a gerinc dő-

lésszöge és a későbbi ellátásra szorultság között, ok-okozati összefüggéseket nem sikerült megállapítaniuk.

A kutatás részletes leírása a *Journals of Gerontology Series A: Biological*

Sciences and Medical Sciences című online szaklapban jelent meg.

forrás: semmelweisfigyelo.hu

NICK VUJICIC AZ ERŐT ADÓ CSODA

Saját élete történetével inspirálja az embereket egy erővel teli boldogabb életre. A Tetra-amelia szindrómával (mind a négy végtag hiánya) született Nick Vujicic milliók számára képviseli annak a hitét, hogy nincsen olyan lehetetlen élethelyzet, amiből ne lenne kiút egy teljes, örömmel megélt élet felé.

Ennek hitelességét saját életsorsa, Istenbe vetett hite és az emberek iránti feltétlen bizalma és szeretete támasztják alá.

A látszólag kilátástalannak ítélt élethelyzetéből kitörő, önmagát szinte tökéletesen ellátni képes, reményt adó és szeretni tudó Nick azóta töretlen hittel képviseli és adja tovább az általa megélt tapasztalatokat. A Nem Adom Fel Alapítvány meghívására hazánkba látogatott, hogy a magyarokat is segítse megtanítani a küzdeni tudásra, illetve megerősítse őket abban, hogy ne adják fel álmaikat.

Nick Vujicic magyarországi látogatása során három városban tartott előadásokat: április 19-én két alkalommal Budapesten, a káposztásmegyeri Jégcsarnokban, április 20-án Pécsen, a

Lauber Dezső Sportcsarnokban és Debrecenben, a Főnix csarnokban. A világhírű motivációs tréner és prédikátor, a kéz és láb nélkül született Nick Vujicic, aki először látogatott hazánkba. Nick egész eddigi élete példa arra, hogy karok és lábak nélkül is lehet boldog és értelmes életet élni, sérült emberként is lehet életcélokat találni, s azokat megvalósítani. Megmutatta mindannyiunknak, hogy noha testi fogyatékossgal él, még sincs akadály az ő életében. Ez az a hozzáállás, amelyet a Nem Adom Fel Alapítvány is zászlajára tűzött, s amely ebben az évben Nick Vujicic előadásainak köszönhetően még több magyar emberhez jutott el, legyen sérült vagy ép. Nekünk - sérült embereknek - különösen fontos, hogy megmutassuk, képesek vagyunk értékteremtő munkára, tevékenységre "miközben azon sopánkodunk, hogy mi hiányzik az életünkől, hajlamosak vagyunk megfélekezni arról, amink van. Hisszük, hogy a "nemadomfel lelkedetre" mindenkinek szüksége van Magyarországon. Nekem is, sőt mind egyikünknek szüksége van bátorításra,

viszont ehhez az kell, hogy motiváljuk egymást, mindennek ez az alapja. Sőt, gyerekkoromban magyar gyerekek is voltak körülöttem és a csapatomban is vannak magyar származású emberek. Fontos számomra és valószínű minden ember számára, hogy van valamink, amit mi tudunk megosztani másokkal. A "nemadomfel gondolkör" nem rólam szól, hanem értéket rejt magában, utat mutat mindenki számára."

Az előadások jegybevétele jótékony célokat szolgál, hiszen a Nem Adom Fel Alapítvány a teljes összeget az Óbudán felépülő, Magyarország első passzív-

házként működő szociális intézményének létrehozására fordítja, mely lakóotthonként fog funkcionálni fogyatékos emberek számára. Nick Vujcic látogatásának szervezése három szervezet összefogásában valósult meg, így a Nem Adom Fel Alapítvány <http://nemadomfel.hu> mellett a rendezvények feladataiban szerepet vállal az Ez az a Nap! Szervezőiroda és a Szeretet a Válasz Közhasznú Egyesület is.

Napsugár Anna

<http://www.parasportpress.eu>

Asztigmia

Rövid leírás (más néven: astigmia)

Az astigmia magyar elnevezése nem egységes. Sokan ezt az állapotot nevezik "szemtengelyferdülésnek", mások ezt a szót a kancsalság megnevezésére tartják fenn. Mivel ennek a fénytörési hibának érzékletes magyar fordítása nincsen, a továbbiakban a más európai nyelvekben is elfogadott, görög eredetű, astigmia elnevezést használjuk. Ez a rövidlátóság és a túllátóság mellett a harmadik leggyakoribb fénytörési hiba. Az astigmias szem a párhuzamos fénysugarakat egyetlen pontban sehol sem gyűjti össze, hanem a különböző meridiánokban beeső sugarakat - a szemgolyó felszínén éppúgy meridiá-

nokban tájékozódunk, mint a földgömbön - ún. gyűjtővonalakban egyesíti.

Az astigmias szem szaruhártyája (néha a szemlencse felszíne), az élettani állapottól eltérően, nem tökéletes gömbfelszín, hanem olyan, mintha egy kissé leeresztett gumilabdát két ujjal összezsippentenénk: ez így az egy átmérő irányában domborúbb, egy másik átmérő irányában kevésbé domború lesz. Az erősebb görbületű tengely irányában áthaladó sugarak előrébb, a gyengébb görbületű tengelyben áthaladók hátrébb egyesülnek gyűjtővonalakban. Az astigmia mértékét ugyanúgy dioptriában adják meg, mint a rövidlátás vagy a távollátás esetében.

Meg kell különböztetnünk az úgyne-

vezett "szabályos" és a "szabálytalan" astigmatiát. Szabályos astigmatia esetén a szaruhártya legdomborúbb és legkevésbé domború tengelye 90 fokot zárnak be egymással. Ezen belül, direkt astigmatiának mondjuk azt, amikor a legdomborúbb meridián épp függőlegesen helyezkedik el, a legkevésbé domború pedig vízszintesen. Az indirekt astigmatia ennek épp az ellenkezője. Ferde astigmatiának azt a szabályos astigmatiát nevezzük, amikor a kitüntetett meridiánok a függőlegetől, illetve a vízszintestől eltérően futnak, de az általuk bezárt szög ebben az esetben is 90 fok.

Ezzel szemben szabálytalan astigmatia esetén a két tengely által bezárt szög eltérhet a 90 foktól, sőt a szaruhártya felszínének domborzati viszonyai pontról pontra változhatnak. A szabálytalan astigmatia jellemző állapot például a szaruhártya sérülése, hegesedése esetén.

Előfordulás és okok

A szabályos astigmatia leggyakrabban genetikailag kódolt, alkati adottság. Ez a három legfontosabb fénytörési hiba egyike. A rövidlátóság és a túllátóság mellett szintén igen gyakori. Előfordulhat önmagában, valamint az előzőekben említett két másik fénytörési hibával kombinálódva.

A szabálytalan astigmatia ezzel szemben általában a szaruhártya valamilyen alapbetegsége kapcsán - elfajulás, csúcsos előboltosulás (keratoconus) -,

vagy sérülés, hegesedés, szaruhártya átültetés után alakul ki.

Tünetek és diagnózis

Az astigmatia homályos látást, fejfájást, a szem gyors elfáradását okozza. Mind távolra, mind közelre jelentkezhetnek a panaszok, de jellemzően az olvasás, TV-nézés, egyéb finomabb vizuális feladatok a legmegegyőzőbbek. Gyermekkorban előfordul, hogy a hiba mindaddig rejtve marad, míg a kisgyermek iskolába nem kerül, és a számok, betűk tanulásánál nehézségei nem támadnak. Gyakori jelenség, hogy csak az egyik szem érintett, a másik szemmel a gyermek tökéletesen lát. Ez egyrészt jó, másrészt viszont a szülő számára nehezen felismerhetővé teszi az állapotot, hiszen a gyermek "mindent lát", "mindent úgy tesz, ahogy a többiek". Ebben az esetben azonban az egyik szem szerepét a másik, egészséges szem veszi át, az astigmatiás szem ellustul, azzal a gyermek egyre kevesebbet fixál, és végül az astigmatiás szem tompalátóvá válik. Hangsúlyozni kell, hogy a megfelelő időben végzett gyermekszemeszteri szűréssel az astigmatia is felismerhető, és korrigálható.

A diagnózis felállításában többféle szemészeti vizsgáló módszert együttesen alkalmazunk. Az "automata refraktométer" nevű gép egy olyan számítógéppel vezérelt eszköz, amely képes a fénytörési hibák bemérésére. A vizsgálathoz a beteg kényelmesen megtá-

masztja fejét egy arra kiképzett állartón. A készülék apró tájképet vetít a vizsgált szembe, ezzel biztosítva, hogy a beteg megfelelően fixáljon, a távolinak tűnő képet nézze. A gép által a szem belsejébe vetített fénynyaláb segítségével a szem fénytörése és optikai viszonyai meghatározhatók. A mérés gyors, kényelmes és igen pontos. Az astigmia bemérésénél sokszor ennél is precízebb eszközre van szükség, különösen, ha szabálytalan astigmia van gyanú. Erre alkalmas a szaruhártya topográfias vizsgálata. Az eszköz feltérképezi a szaruhártya felszínét, és színekkel "térképet" készít, amely némiképp hasonlít a földfelszín domborzati térképeire.

A látás szubjektív folyamat. Ezért a refraktométerrel, illetve topográfiával mért adatokat mindig össze kell vetni a betegtől felvett látásélességgel.

Szemüveget felírni, kontaktlencsét illeszteni pusztán az objektív eszközökkel bemért dioptria érték alapján nem szabad.

Kezelés

A szabályos astigmia korrigálható szemüveggel, lágy, illetve kemény kontaktlencsével, esetleg lézeres beavatkozással. Azt, hogy a lehetőségek közül melyiket választjuk, a beteg kora, foglalkozása, esetleges egyéb szemészeti betegségei, és anyagi lehetőségei együttesen határozzák meg.

Szemüveggel való korrekció olyan lencsével lehetséges, amely csak a meg-

felelő meridiánban változtatja meg a fénytörést. Ezt a lencsetípust hívják "cylinderes" lencsének. Hengerfelszínből csiszolják ki, nevét is innen kapta, amely a henger latin nevére utal. A cylinderes lencsét valamivel nehezebb megszokni, mint az egyszerű rövidlátó mínuszos, vagy túllátó pluszos lencsét.

Gyermekkorban a szemüveg az elsődlegesen választandó korrekciós lehetőség. Kivételt képez ez alól a féloldali, nagyfokú astigmia, amely szemüveggel a két szem közötti nagy különbség miatt nem jól korrigálható. Ilyen esetben kontaktlencse illesztése, sőt lézeres beavatkozás is szóba jöhet. Az utóbbi két módszert szemüveggel orvosolható esetekben, gyermekkorban mindenképpen kerüljük, mert jelentősen nagyobb a szövődmények aránya, mint felnőtteknél.

Tökéletes látásélesség biztosítható a betegnek kemény kontaktlencsével. A kemény kontaktlencse a plexihez hasonló, merev műanyagból készült, apró gömbhéj-szelet.

A szaruhártya görbületéhez igazítva csiszolják, felszíne szabályos. Átmérője kisebb, mint a szaruhártyáé, annak központi területén, a könnyfilmen úszva, a szaruhártya szabálytalan felszínét szabályosra csiszolt felszínével helyettesítve javítja a látást.

Az utóbbi két évtizedben megjelentek az astigmia korrekciójára alkalmas lágy kontaktlencsék is. A lágy lencse anyaga inkább a puha gemicukorhoz

hasonlít. Átmérője nagyobb, mint a kemény lencséké, teljesen befedi a szaruhártyát, sőt kissé meg is haladja. A lágylencse a szaruhártyára rásimul, anyagával korrigálja annak felszíni egyenetlenségeit. Éppen ezért, ebben az esetben ugyanúgy fontos az astigmia irányának pontos megjelölése, mint a szemüveg lencséknél. A lágylencse a megfelelő meridiánokban vékonyabb, illetve vastagabb, így képes a felszín kiegyenlítésére.

Szót kell még ejteni a lézeres beavatkozásról. A fénytörési hibák lézeres kezelésére az úgynevezett "excimer lézer" alkalmas. Ez a lézer fény nem hatol a szövetek mélyére, a felszínről párologtat el vékony réteget, anélkül, hogy annak környezetét felmelegítené. A készüléket és a lézer fény mozgását számítógép vezérli. A szaruhártya felszínét topográfias vizsgálattal pontosan felmérve, az excimer lézer készülékkel az astigmias szem szaruhártyája egyenletessé, tökéletes törő felszínné alakítható.

A szabálytalan astigmia szemüveggel és lágylencsével nem korrigálható, mivel ebben az esetben a két ki-tüntetett tengely nem 90 fokot zár be egymással, ez a két optikai eszköz pedig másképp nem csiszolható, alakítható. Kitűnő látásélességet biztosíthat viszont a kemény kontaktlencse, és a pontos felszín meghatározás után az excimer lézerkezelés is jó eredményt hozhat, mely módszer a kidolgozása komoly előrehaladást hozott a szabály-

talán astigmia korrekciójában.

Hasznos tudnivalók

A szabályos astigmia jól korrigálható fénytörési hiba. Amióta a szemüveglencsék csiszolási, sajtolási technikája tökéletesedett, jól felírt szemüveggel az astigmias beteg is tökéletesen láthat. Ennek ellenére gyakran még mindig különlegességként, speciálisan bonyolult optikai problémaként kezelik az 1-2 dioptriás eltérést is. Elavult az a nézet, amely szerint az astigmatizmust gyermekkorban nem szükséges, sőt káros korrigálni. Bár, mint az előzőekben említettük, a cylinderes lencsét kicsit nehezebb megszokni, mint az egyszerű rövidlátó vagy túllátó szemüveget, erre mégis a gyermekkor a legjobb időszak. Tökéletes látásélesség, látásminőség és vizuális kultúra csak az astigmia megfelelő korrekciójával adható. Ahhoz, hogy egy ember megszeresse az olvasást, a finomabb kézműves munkát, szüksége van a minél tökéletesebb látásra. Ha az astigmia korrekcióját gyermekkorban elmulasztják, felnőttkorban a beteg nehezen fogadja el a megfelelő szemüveget, időnként egyáltalán nem képes már hozzászokni. Ezzel elvész a látás tökéletessé tételének esélye.

Szerző: Dr. Domsa Patrícia,

Lektor: Dr. Imre László

Forrás: www.hazipatika.com

Mi történt a vakvilágban

Levél a vakokról azoknak, akik látnak!

Ezzel a mottóval hívogatta a debreceni Csokonai Színház az április 10.-én megtartott Helen Keller emlékműsorra az érdeklődőket. A zsúfolásig megtelt Horváth Árpád teremben Dr. Nagy Sándor a Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesületének elnöke köszöntötte a nézőket. Köszöntőjében elmondta: "Helen Keller 2005-ben lett volna 125 éves. Ennek emlékére készült akkor ez az emlékműsor, amelynek előadásán most Önök is megjelentek.

A darab ötletgazdája Dr. Szabó Miklós, a Fehér Bot Alapítvány elnöke. Szerkesztette: Holba Andrea, az Alapítvány Helen Keller Támogató Szolgálatának vezetője. Rendezte: Rózsa Dezső. Előadók: a Látássérültek Irodalmi Baráti köre.

Az előadás az elmúlt nyolc évben az egész országot bejárta. Meghívást kaptak a határon túlról is, Parciumból. Legutóbb az Egyenlő Bánásmód Hatóság konferenciájának záró rendezvényén mutatták be. Minden színházi előadás után új élményekkel leszünk gazdagabbak. Megismerhetjük embertársaink viselkedéseit, gondolkodásait, cselekedeteit. Azonosulhatunk azokkal, illetve elutasíthatjuk azokat.

Mivel ez a darab egy rendkívül különös személy életét mutatja be, óhatatlanul is általánosításokhoz vezethet. Erősítheti egy adott csoportról kialakult pozitív és negatív előítéleteket. Bízom abban, hogy ez ma nem fog megtörténni. Remélem, az a meggyőződéssel hagyják el a nézőteret, hogy minden ember egyenlő. Mindenki előtt nyitva áll az érvényesülés lehetősége, ha van akarata, kitartása.

Helen Keller nem azért volt olyan nagyszerű ember, mert siketvakként élte le életét. Az ő nagyszerűsége a küzdelmében, a munkájában mutatkozik meg. Az előadás célja a "másság" megismertetése és elfogadtatása, a pozitív és negatív előítéletek felszámolása. Köztünk is van okos és kevésbé okos, szorgalmas és kevésbé szorgalmas, jó szándékú és kevésbé jó szándékú, tehetséges és kevésbé tehetséges ember. Mint ahogyan ez Önökre is jellemző. Tehát az embert ne a mássága, hanem a magatartása alapján fogadják el, vagy utasítsák el!"

Az előadás végén Rózsa Dezső megköszönte a színház dolgozóinak, hogy lehetőséget adtak az emlékműsor bemutatására, a nézőknek pedig az érdeklődést, a nyitottságot. Az általa elmondott tanmeséből megtudhattuk, hogy mindenki más, mindenkinek vannak jó és kevésbé jó tulajdonságai, azt kell csak észrevenni, hogy a kevésbé jó tulajdonságunkat is használhatjuk olyan cselekedetre, amely építi, szépíti környezetünket, társadalmunkat.

Az előadást a nézők vastapssal jutalmazták.

Tükörben a vers, tükörben a költő

Weöres Sándor

Szerencsére idén sem maradt el a már 1997 óta, minden év áprilisában megrendezett szavalóverseny. Az országos eseményt most is a VGYHE szervezte meg az év negyedik hónapjának harmadik hétvégéjén.

Kilenc óra körül volt, indulnom kellett. Kinn az idő gyönyörű, állapítottam meg a tényt az ablakon át kihajolva. Csábítóan hívogatott a természetbe a napsugár. Nem kirándulhattam, sétálgathattam, feladatom más volt ezen a hétvégi napon. A Hermina útra siettem ünnepelni a költészetet, öltözékem is erről árulkodott.

10 órakor, amikor átléptem a Vakok Állami Intézetének küszöbét, nagy nyüzsgés fogadott a Kultúrtermében, ahol a versmondók valamint a közönség gyülekeztek. A versenyzők mármár ismerősként köszöntötték egymást - igen, jutott nekem is az üdvözlő szavakból. A szervező stáb és a zsűri személyei sem változtak, - rendben van így, hiszen az adott nap teljesítményei döntenek majd az értékelésnél.

Miután befejeződött a regisztráció, és mindenki elfoglalta helyét, Bereczkné Bihari Erzsébet, a házigazda köszöntötte a résztvevőket. A VGYHE elnöke, Borai Botond és Scuchk Antal, a VGYHE elnökségi tagja szintén üdvözölte az egybegyűlteket. Rendszerint sor került a Tisztelt zsűri bemutatására: Erdős Márta, az

MVGYOSZ hangos-könyvtárának munkatársa, Kovács Edit, magyar szakos tanár és Tarján Péter, színész hallgatták meg a produkciókat. Nagy taps fogadta a családtagnak számító "bírákat", akik örömmel tettek eleget a felkérésnek most is.

A kötelező költemények előadásával vette kezdetét a verseny. Idén a száz éve született Weöres Sándor művei közül lehetett választani. Bár igen ismertek és közkedveltek a költő gyermekversei, a 16 fős mezőny főként a komolyabb költeményekből szemezgetett. Elhangoztak többek között az Alkonyi felhők, az Öregek, az Anyámnak, A kutyá, a Paprika Jancsi szerenádja, a Kismadár, az Év vége, a Majom ország, Vonzás, A nő, Mária siralma, Hazatérés, és a Kihajolni veszélyes. Véleményem szerint a színes előadásmód jellemezte a produkciókat.

A versenynek viszont még korántsem volt ezzel vége. Néhány perc szünetet követően ki-ki kedvenc versével járult a zsűri és a közönség elé. Két Arany János balladát, néhány Petőfi Sándor művet, Babits Mihályt, sőt saját költeményt is hallhatott a résztvevő hallgatóság. 16 előadótól 32 saját lelki köntössel felöltöztetett vers született.

A szavalatokat a zsűri pontok segítségével értékelte, amelyek alapján eredményt hirdetett. Az első helyen Kerékgyártó Lászlóné végzett, aki

Ócsáról érkezett, és a közönség díját is kiérdemelte. Tóth Péter Pál és jómagam megosztva a másodikak lettünk, a harmadiknak járó jutalmat pedig a miskolci Nagy Béláné kapta meg. Sós Györgyné, a szavalóversenyek rendszeres, és legidősebb versmondója kiemelkedő teljesítményét a zsűri különdíjjal honorálta.

Kora délután véget ért a megméretetés, az izgalmak és a szavalatok sora. Tarján Péter rövid értékelésében kiemelte, hogy mióta ő zsűritag, a legszínesebb verseny részese lehetett. Egyetértek véleményével én is, és szívből gratulálok minden versenyzőnek.

Kovács Judit

Kirándulás-kihívás

Az utazás, országjárás sok élményt, szórakozást, új ismereteket nyújthat, sőt felejthetetlen, szép emlékeket szerezhetsz számunkra. A látássérült embereknek ugyanakkor külön erőfeszítést jelent a mindig új, ismeretlen körülményekhez való alkalmazkodás. Ezekre fókuszálva szeretném bemutatni a VGYHE Turista Szakosztályának 2013. 04. 27-én lezajlott dunántúli kirándulását.

Autóbuszunk a Vértes alján haladt Nyugat felé, mivel Mórt és környékét kívántuk bejárni. Idegenvezetőnk, Pécka Marika jól felkészülten, kedves egyéniségének megfelelően ismertette a látnivalókat. Az utasok egy része kísérő, főként családtag: házastárs, élettárs, szülő, gyerek. Akad egy-két régi munkatárs vagy barát. Az összeszokott "párok" már egy kézzelmozgással tudnak jelet adni, hogy le, vagy fel kell-e lépni. Nehéz terepen a csapat eleje figyelmeztet: pocsolya, árok, behajló ág stb., és a hír szárnyra kap s eljut a sor

végére. Probléma akkor van, ha valakinek a kísérője hirtelen megbetegszik, vagy a látó családtag már nem tud többé jönni. Ilyen esetben a tagság idáig még mindig talált megoldást a helyzet kezelésére.

Utunk első állomása a Bakony lábánál fekvő Ácsteszer nevű falu meglátogatása volt. Itt született 1799-ben Tánacsics Mihály. Apja telkes jobbágy, azaz jómódú parasztgazda volt, ahogy 1848 után hívták őket. A szép nagy parasztkorok szülői ház háromszobás volt: konyha s a két oldalán egy-egy szoba. A kísérők figyelmeztetése most az volt: hajtsd le a fejed! A ház az akkor élt alacsonyabb termetű emberek számára készült. A konyha XIX. századi cserépedényekkel, fakanalakkal, nagy sütőlapáttal és mángorlóval (vasalást helyettesítő eszközzel) volt felszerelve. A kályhából a füst a gerendában lévő részen távozott. Az egyik szobában a család életét bemutató bútorokat ismerhettünk meg: asztalt, mellette lócéval,

magas támlájú ágyat, bölcsőt, sublótot, rokkát. A másik szobában található képek, idézetek, könyvek, újságok nagyon életszerűen mutatták be egy tevékeny, érdekes ember pályáját. Táncsics Mihályt nem elégítette ki a paraszti munka, kitanulta a takácsmesterséget, majd 20 éves korában otthagya szülőfaluját, segédtanító lett. A tanítóképzőt is elvégezte, de már a politika felé fordult egyre inkább. Európai körutazást tett, Lipcsében kiadatta könyveit. Hazatérve sajtóper, börtön várta radikális nézetei miatt. Szerencséjére csak egy évet kellett várnia, hogy elérkezzen élete legszebb napja, amikor 1848. március 15-én a forradalmi tömeg kiszabadította börtönéből. Korábbi és későbbi radikális nézeteit mutatják a szabadságharc idején írt újságcikkei. Az egyikben azt írta, hogy Jellasicsot el kell fogni, ki kell végezni, de aki vele tart, mindenkit. A Bach korszakban a halálos ítélet elől 8 évig háza pincéjében bujkált. A kiegyezéskor kegyelmet kapott és lehetősége volt újra újságot írni, politizálni. Képviselőnek is megválasztották. Korát meghaladó kommunisztikus nézetei miatt támadások keresztüzébe került. 1872-től nincs jövedelme, könyöradományokból szegényen, vakon tengette életét 1884-ben, 85 éves korában bekövetkezett haláláig. Egy törekvő, erős akaratú, meggyőződéséhez híven ragaszkodó ember életpályája szomorúan fejeződött be.

Mi tovább robogtunk, hisz várt ránk - már csak a falak magassága miatt is - a nap tetőpontját jelentő Csókakő vára. Lelkes várbarátok hordták a köve-

ket, hogy az utókor ne romhalmazzon, hanem égbenyúló falakat, a múlt-ról mesélő bástyákat. Helyi idegenvezetőnk is nagy lelkesedéssel, a vár és a település iránt érzett szeretettől áthatva mesélte el az erődítmény múltját. A tájárjárás után kezdték építeni, a Csák nemzetség birtokolta, majd a Károly Róbert életét megmentő Tamás vitéz. A Rozgonyiak gyönyörű gótikus palotát, kápolnát, lépcsősort, kaputornyot építettek. Tulajdonos volt még Kanizsai Orsolya és szerelmese, majd férje, Nádasdy, a Fekete Bég. A XVI. században a híres törökverő Bakics Pál barbakánt (kapu védművet) emelt. A török idők egyetlen jelentős eseménye volt az 1601. évi nagy keresztény győzelem, melyben a magyar nemesség és a végvári vitézek színe-java részt vett. Az újabb török uralom csak 1687-ben ért véget. Ekkor a Habsburgok hadi szállítója, a Hofburg család vette meg, de nem lakott benne. Idegenvezetőnk most egy újabb múltidéző regébe kezdett. Elterjedt az a hír, hogy kincseket ástak el a várban. Elindultak az emberek közletről és távolról, s bontották, bontották a falakat, hogy megtalálják a csodát. Ez azonban senkinek sem sikerült, csak romhalmazzá tették a hajdan büszke várat. Az erődítmény 1995-ig aludta Csipkerózsika-álmát. Ebben az évben alakult meg a Várbarátok Társasága, akik komoly elhatározással és nagy erőfeszítéssel próbálják újraépíteni Csókakő várát, amely "az idő vas foga és a kincseket kereső kapzsi emberi kéz pusztítása nyomán" majdnem megsemmisült.

A vár bejárása jelentette számunkra erőfeszítésünk tetőpontját, ügyességünk bizonyítását. A kapun még könnyű volt besétálni, megsejmelni a hármas védelmet: a jól helyre állított felvonóhidat, a függőlegesen leereszthető vasrácsot s a kétszárnyú erős fa ajtót. A belső udvart a Rozgonyiak terméskövekkel rakták le, el lehet képzelni, milyen kellemetlen a göröngyös köveken járni. Még nehezítette dolgunkat, hogy nem vízszintesen, hanem rézsűsen voltak lerakva, hogy le tudjon folyni a csapadékvíz. Az alsó szinten őrszobák, istállók, kazamaták, pincék voltak. A fellegvárban láttuk az öregtoronyot, amelynek alján volt a börtön. A tetején ciszterna gyűjtötte össze az esővizet. Az árnyékszéknek külön aknát építettek ki a tetőtől a fal aláig. A felső szintre jutást nehezítette a végtelennek tűnő, nyikorgó, hirtelen irányt váltó falépcső, az imbolygó, hiányos korlát és az erős szél. A fal tetejéig már kevesebben jutottak fel, csak az elszántak dacoltak a meredek lépcsősorral s a fent már viharos erősségű széllel. Aki feljutott akár kísérője segítségével is, nem csak a látványnak örülhetett, hanem annak is, hogy egy nehézségen úrrá lett, megint győzelmet aratott. Sajátos problémáinknak itt adok helyet, mivel az egy napos kirándulásról szóló beszámolóba jobban belefér. Ezért itt említem meg, hogy ha valahol ott alszunk, nehéz megtalálni magát a gyakorlatlan embernek: hol a kapcsoló, merre van a mosdó, a szobában hogy helyezkedik el az asztal, az ágy, a szekrény. A mi turistáink már készséget szereztek e téren, s

ez segítséget jelent az élet más területein is.

Utolsó állomásunk Mór városa volt. Itt a szép, barokk stílusú Lambergkastélyt látogattuk meg. Az épületet 1762-ben kezdték építeni, de már 1 év múlva, majd 1810-ben lezajlott földrengések komoly kárt tettek az épületben. Az újabb tragédia 1945-ben következett be, mikor a bevonuló szovjet csapatok kivégezték az akkori tulajdonost, Szécsen Miklós grófot és feleségét. 2 kiskorú gyermekük maradt árván. A kastélyt kirabolták, több ezer kötetes könyvtára elveszett. Az 1950-60-as években szociális otthon majd iskola működött itt. A '70-es években kezdték felújítani, hogy helyet adjon különböző kulturális intézményeknek. Ma a parkban szökőkút szórja a vízsugarakat. Ott jártunkkor nagy ifjúsági verseny zajlott. Az épület állandó kiállítása a Móri Emléktár és Művészeti Kiállítás. Ennek részeként megtekintettük a hangulatosan berendezett, az 1900-as évek elejét tükröző "sváb szobát és kamrát". Érdekes volt a Mór múltját bemutató helytörténeti kiállítás, melyben helyet kapott az 1848. december 30-án lezajlott móri csatát bemutató terepasztal. Perczel Mór nem tudott győzni egyebek közt a városlakók német-barátsága miatt. A magyar kormány Debrecenbe menekült. Emlékszobát rendeztek be a város híres szülötteinnek: Zimmermann Ágoston biológusnak és a kiváló pénzügyi szakembernek, Wekerle Sándornak, aki háromszor volt miniszterelnök a dualizmus idején. Szemet gyönyörködtetőek vol-

tak - vagy tapinthatók - a népmesei motívumokat, falusi házat, lovas szánt, 4 ökrös szekeret ábrázoló fafaragások. Csak a látó társak figyelhették meg Vasarely ajándékba adott háromdimenziós képeinek un. szitanyomatait.

A várostól búcsúzóban az "Ezerjő" pincesoron a vörös bort saját és a kirándulást szervezők, támogatók egészségére fogyasztottuk el.

Balázs Éva

Kézzel fogható művészet mindenkinek

A Szépművészeti Múzeum már számos tapintható tárlatot, kiállítást hozott létre látássérülteknek, segítve ezzel megismerni testközelből a művészetek sokféleségét.

Az európai esélyegyenlőségi naphoz kapcsolódóan május 2-23. között különleges tárlatot nézhetett a kíváncsi szem, és foghatott meg a kéz. A múzeum egyik kiállítóterében a Kézzel Fogható Alapítvány kiállítása volt látható. Önkéntes látássérült vezetők segítettek eligazodni azoknak az érdeklődőknek, akik bekötött szemmel, kizárva így a vizualitás lehetőségét, kézzel tapintották és érintették a műalkotásokat. Látó és fogyatékossgal élő művészek tárgyai egymás után sorakoztak az asztalokon, mindegyik mellett pontírással rövid ismertetőket közöltek. A műalkotásokból nem derült ki, hogy ki fogyatékkal élő és ki nem az. Erre csak akkor derült fény, ha valaki figyelmesen végighallgatta a tárlatvezetőket, vagy végigolvasta a rövid ismertetőket. Kerámia, porcelán, textil, kő, és még hosszasan sorolhatnám a felhasznált anyagokat. A szemnek, a kéznek és a lélek-

nek bármiből lehetséges szépet, esztétikumot, érdekeset létrehozni. A sokféleség, az egyéni látásmód és megoldások tették valóban különlegessé a tárlatot. Szabadságot adott a tapintás, az érintés, személyességet pedig az élő szó.

Május 2-án, Sándor Erzsébet újságíró vezetésével ünnepélyes megnyitót tartottak. A gálaműsoron Soltész Miklós, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium szociálpolitikáért felelős államtitkára köszöntötte az egybegyűlteket. A közönséget fogyatékossgal élő fiatalok szórakoztatták: énekelt Agárdi Szilvia látássérült énekes, a dal szövegét a Siketvakok Országos Egyesülete (SVOE) tagjai jelölték, swinget adtak elő a Siketek Tanintézményének diákjai, népzenei blokkot a Vakok Általános Iskolájának tanulói. A műsort Huszka Zoltán, a Nem Adom Fel Együttes zenésze zongorajátékával zárta. Móga Erzsébet, a Kézzel Fogható Alapítvány elnöke meghatódva mondott köszönetet a múzeum dolgozóinak, az alkotóknak, az önkéntes tárlatvezetőknak, és rendkívül nagy örömmel töltötte el, hogy a már három éve megálmodott rendez-

vény megvalósulhatott.

Említést kell tennem arról a kiállításhoz szorosan kapcsolódó szakmai konferenciáról is, amelyet a már említett Kézrel Fogható Alapítvány szervezett meg neves előadók részvételével. Az eseményre május 3-án, pénteken került sor a Szépművészeti Múzeum földszinti csarnokában.

A rövid megnyitó beszédet követően Dr. Csocsán Emmy, tiflopedagógus, a Dortmundi Egyetem professzora "Párbeszéd a művészet segítségével" címmel tartotta meg bevezető előadását. A professzor asszony rendkívül fontosnak tartja a kulturális értékek megismerésének ügyét az iskolákban, így örömmel tett eleget a felkérésnek. Engem előadásának a történetisége fogott meg. Elmesélte, hogy a rajz és ábrázolás tantárgyat az 1960-as években vezették be a Vakok Iskolájának tanárai egy tantervi módosításnak köszönhetően. Véleménye szerint ez lehetett a "párbeszéd" kezdete. Akkor még kezdetleges eszközökkel, papírra rajzoltak a diákok. Pálhegyi Ferenc pszichológus és gyógypedagógus arra a kérdésre kereste a választ, hogy a vak személyek képesek-e a háromdimenziós tárgyak kétdimenziós ábrázolására. A témával Csocsán Emmy is foglalkozik, tapasztalataira építette fel mondanivalóját. A technika és az informatika rohamos fejlődése, a művészek nyitottsága, kreativitása, az installációs technikák tették lehetővé a "párbeszéd" kialakulását, fejlődését, természetes meglétét. Fenntartója az érdeklődő egyén és a

művész maga. Értelmezésem szerint a művészet minden esetben a világ megismerésére, az információk átadására, az értékek és az egyéni látásmódok közvetítésére szolgál. Párbeszéd lesz a néző és az érdeklődő között.

Tervező munkájáról és projektjéről beszélt Vágó Szilvia (iparművész), akinek szerepeltek alkotásai a tárlaton. A fiatal művésznő porcelánnal dolgozik. Ismertette azt a tervező munkát, amelynek alapján elkészítette tárgyait. Vak emberek segítségét kérte ahhoz, hogy minél tökéletesebbek legyenek porcelánjai. A tárgyak majdnem mindegyike kézbe vehető. A homokfújással kivájt vájatok vezetik a kezét. Szilvia elmondta, hogy tárgyait elsősorban játéknak, kikapcsolódást segítő eszköznek, másodsorban pedig dísznek szánja. Én is megcsodáltam darabjait, a vájatokat díszítésnek hittem.

A fogyatékossgal élő emberek, ahogy bárki más is, egyéniek, sokfélék, az igényeik különbözőek, hangzott el Prónai Beátától, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának tanárától. A megállapítás a látássérültekre különösen igaz, hiszen más-más igénye van a fényt érzékelő vagy az aliglátó, vagy gyengénlátó embernek, de ezt a vak olvasók bizonyára jól tudják. Örül a múzeumok akadálymentesítési törekvéseinek, az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtésének. Felhívta a publikum figyelmét az FSZK által 2008-ban kiadott könyvre is, amely a Múzeumok mindenkinek címmel jelent meg, és egyáltalán nem ismert a szakma köré-

ben.

Pandula András az egyetemes épített környezet megteremtéséről beszélt. A fizikai akadálymentesítés általános tudnivalóit ismertette.

Tudta, hogy a tapintható tárlatokat megtekintők kilencven százaléka a látók közül kerül ki? Dr. Bartos Zoltán, a Szépművészeti Múzeum Múzeumpedagógiai osztály munkatársa osztotta meg a számomra érdekes adatot. Ő részt vett az összes múzeumban megvalósuló tapintható tárlat tervezésében. Lelkesedéssel és tüzzel beszélt a szervezés, a tervezés, majd a megvalósítás folyamatairól. A kiállítások sosem egyformák, az mindig az adott kiállítótér, adott bemutatni kívánt tárgyak függvénye. A tapintható tárlat darabjai többnyire az eredetihez megtévesztésig hasonlító másolatok, melyek az időszaki kiállítások végén szerencsére sosem a szemétkébe, hanem a múzeum raktárába kerülnek, ugyanúgy, mint bármelyik kiállítási darab. A múzeumpedagógusok használják az eszközöket foglalkozásaik során. Tény, hogy a tapintható tárlat népszerű a családok, a gyermekek, a múzeumpedagógusok és a látássérültek körében egyaránt.

Bonecz Ervin, a 90 Decibel Project ügyvezető igazgatója számolt be ezt követően munkásságáról. Színházi előadásokat és múzeumi tárlatokat akadálymentesít csapatával. A Szépművészeti Múzeumban a hallássérülteket egy, az okostelefonos alkalmazás, a "SzépMűSL" (sing-language/jelnyelv) segíti, amely a QR kódokat használja a

képek, műtárgyak információinak jelnyelvvé alakításához. Jelenleg 15 tárgy érhető el a letölthető alkalmazással. Bonecz Ervin elmondta, hogy már fejlesztik a látássérültek számára is az okostelefonos elérést, természetesen a QR kódokat felhasználva ehhez.

A konferencia zárásaként az MVGYOSZ érdekvédelmi vezetője, Kroll Zsuzsanna volt a résztvevők beszélgető társa. Sok kérdés, gondolat maradt a levegőben a beszélgetést követően.

Hogy ki és milyen eszközökkel befogadója bármely művészetnek, hogy kit milyen mélyen érint meg egy-egy alkotás, véleményem szerint nem a szakemberek feladata eldönteni. A kérdést a személy érdeklődése, fogékonysága, környezete dönti el. A képző- és iparművészek, a múzeumok, az akadálymentesítéssel foglalkozó szakemberek, a jó szándékú művészetkedvelők- és pártolók, a pedagógusok, a barátok, az ismerősök, egy szóval a társadalom rengetegét tesznek azért, hogy létrejöjjön a párbeszéd a művészetekben az alkotó és a befogadó között.

Interjúalanyom, Móga Erzsébet, a Kézzel Fogható Alapítvány elnöke szintén sokat tesz azért, hogy a párbeszéd létrejöhessen a művészek és az érdeklődők között. Móga Erzsébet évek óta a Vakok Általános Iskolájában dolgozik, kerámia oktatóként.

Móga Erzsébetet először a kiállítás és a konferencia ötletéről kérdeztem. Megtudtam tőle, hogy az alapítvány az első nagyobb megmozdulását a Nádor

teremben tartotta meg 2010-ben.

Az akkor megvalósuló tapintható tárlat véleménye szerint érdekelte, sőt még most is érdekli az embereket. A kiállítást további megjelenések követték, az érdeklődők kisebb-nagyobb rendezvényeken nézhették meg az idő közben utazó tárlattá alakult művészeti alkotásokat. Egy szekszárdi látogatás után fogalmazódott meg a tanárnőben a gondolat, hogy nagyszabású konferenciát szervezzenek, mivel "A vakság, a minőség, művészet" elengedhetetlen pilléreiről, a lehetőségekről fontos beszélni. Természetesen teret kell biztosítani ahhoz is, hogy a nem iparművészeti egyetem elvégzett emberek, látók és fogyatékossgal élők egyaránt, valahol megmutathassák tehetségüket.

A konferencia valóban az összefogás, az egymásért tenni akarás eredményeként valósult meg május elején. A Szépművészeti Múzeum rögtön a kezdeményezés mellé állt: biztosította a tapintható tárlat kiállító terét, valamint a konferencia helyszínét. Jó szándékú emberek nyújtottak segítő kezet. A művészek örömmel vitték a kiállításra elkészített darabjaikat, az önkéntes tárlatvezetők pedig szakszerűen, jókedvvel tettek eleget kötelességüknek, beavatták a kíváncsiskodókat a tapintás adta élményekbe. A lebonyolítókat nem pénz, hanem kizárólag az ismeretek egymásnak történő átadása, a művészetek terjesztése vezérelte.

Móga Erzsébetet terveiről is faggat-

tam. Elmondta, hogy az alapítvány egyik fő célja egy komplexen akadálymentesített, olyan állandó kiállítóhely létrehozása, ahol látássérült fiatalok állítják ki tárgyaikat. A látó művészek sem lennének kizárva, mert az ő alkotásaik is helyet kapnának. Az elképzelés tematikus tárlat létrehozása. Ehhez kapcsolódik Móga Erzsébet terve szerint egy úgynevezett tárlatvezető képzés elméleti- és gyakorlati tematikájának kidolgozása, esetleg a képzés akkreditálása. A hosszú távú cél nem más, mint a kiállításon látássérült fiatalok foglalkoztatása. Az alapítvány elnöke csapatával ezen fáradozik.

Megtudtam, hogy rövid távú cél vizont a május 2-4. között lezajlott rendezvényről egy kiadvány készítése, amely az előadások hanganyagát, a kiállított művek fotóit egyaránt tartalmazza. Erre pályázati forrásokból igyekeznek pénzt szerezni.

A Szépművészeti Múzeumban látott kiállítás utazó tárlattá nőtte ki magát. Várhatóan Debrecenben, Kecskeméten, Kiskunfélegyházán, Baján, Szegeden és Pécsen a közeljövőben láthatóak lesznek a tárgyak. Móga Erzsébet hangsúlyozta, hogy örült a megkereséseknek, hiszen így megszületett és folytatódhat a rendezvény utóélete.

A magam nevében gratulálok, és sok sikert kívánok munkájához, terveinek megvalósításához!

Kovács Judit

Jótekonysági gálaest az esélyegyenlőség jegyében

A Mozdulj! Közhasznú Egyesület integrált művészeti gálaestet szervezett május 5-én az esélyegyenlőség napja tiszteletére. A rendezvény jelmondata: "Esélyegyenlőség a művészetben" is sugallta, hogy valóban különleges műsor várja résztvevőit. Idén második alkalommal álltak együtt, egy színpadon ép- és fogyatékossgal élő művészek az Aranytíz Kultúrházban. A műsort Sándor Anikó, újságíró konferálta, házigazdái pedig a Mozdulj! Közhasznú Egyesület vezetői voltak. "Hisszük, hogy az integrált művészeti programokra igenis van igény, mert, ahogy Pilinszky János is mondta: "A művészetben a siketek hallanak, a vakok látnak, a bénák járnak, minden fogyatékossg teremtő erővé válhat" - hangzott el a köszöntőben.

Az esemény fővédnökségét Érdi Tamás, világhírű zongoraművész, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett, Prima Primissima Díjas zongoraművész vállalta el. Zongorajátékával emelte az est fényét. Érdi Tamás Horgas Eszterrel szintén színpadra lépett, ahol Bizet Carmenjéből adtak elő egy rövid részletet. A fuvolaművész elmesélte felfedezését, miszerint a fuvola harántirányú tartása nem teszi lehetővé azt, hogy a játékos lássa uj-

jait hangszerén. Ennek köszönhetően kifejlődik az a képesség, hogy tényleg csak a szívünkkel, a lelkünkkel, a szellemünkkel, a belsőnkkel muzsikálunk. Horgas Eszter úgy érezte, mintha évek óta együtt zenélne Érdi Tamással.

Szerencsére sokan elfogadták a felkérést, így a közönség láthatta Napsugár Anna hallássérült jel-táncművészt, a Rolldance táncscoportot, Sas Sándor paralimpikont, és a Táncos a csendben társulatot. Hallhatta továbbá Karácsony László színművészt, de ami a legnagyobb öröm számomra, hogy színpadra léphetett sok elismert látássérült személy is, többek között: Csányi Márton, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem másodéves hallgatója, Magyar Csaba, zongoratanár és Flamich Mária, énekes valamint Ézsiás László, versmondó.

A gálaest bevételét a szervezők a Somogyvári Gyermekotthon és Gyógypedagógiai Intézet javára ajánlották fel.

A magam nevében gratulálok sorstársaimnak, és örülök annak, hogy fellépésükkel öregbítik a látássérültek hírnevét.

Kovács Judit

Nincs akadály senki előtt

Korszerű helyi érdekképviselet

A képen dr. Tóka László látható

A kor diktátumaihoz alkalmazkodni kell. Ez alól nem lehet kivétel az érdekképviselet sem. A Vakok Szövetsége több mint 90 éve folyamatosan létező szervezet. A névváltozások és strukturális átalakulások mind-mind arra utalnak, hogy képes volt alkalmazkodni az adott történelmi korszakra jellemző gazdasági, politikai és társadalmi változásokhoz. Ezt példázza a Vakok és Gyengénlátók Baranya Megyei Egyesülete is, mint az MGYOSZ egyik tagja. Létrejött önmagában egyfajta politikai és gazdasági változásokhoz történő alkalmazkodásnak köszönhető. Az egyesület mindenkori választott tisztségviselői - köztük dr. Tóka László elnök - nyitottak arra, hogy olyan új eszközöket is használjanak az

egyesület céljainak megvalósítása érdekében, amire azelőtt nem volt példa és talán szükség sem.

Egy ilyen eszköz a PR. A PR egy angol kifejezés (Public Relations) rövidítése, amit magyarra szó szerint lefordítva nehéz értelmezni.

Kicsit bővebben kifejtve azt jelenti, hogy tervszerű és tartós erőfeszítést végez valaki azért, hogy egy szervezet és környezete között a vélemény és a viselkedés befolyásolásával kölcsönös megértést, jóakaratot és támogatást építsen és tartson fenn. Manapság egy látássérültek által létrehozott egyesület ezzel az eszközzel érdekképviseleti és érdekérvényesítő tevékenységet tud végezni. De hogy is néz ki ez a gyakorlatban? Egy megvalósult példát tárok a kedves Olvasó elé.

2013. április 13-án egész napos, Tubes nap elnevezésű rendezvénysorozat volt Pécsen a Kossuth téren, a fogyatékkal élők aktív részvétele mellett. Az esemény fővédnöke Herczeg Anita, a köztársasági elnök felesége volt. A rendezvényre a VGYBME is meghívást és egyúttal bemutatkozási lehetőséget is kapott. A helyszín kiválasztásakor fontos szempont volt, hogy az akadálymentesen megközelíthető legyen. Erre dr. Hoppál Péter országgyűlési képviselő, mint az egyik fő szervező kiemelt figyelmet fordított, lévén Pécs 2012-ben

elnyerte a LivCom Awards által adományozott Hozzáférhető Város kitüntető címet. A város számára fontos, hogy az új létesítmények és a belváros mellett a kulturális fesztiválokhoz (így az április 13-ai Tubes-naphoz) való hozzáférés is akadálymentes legyen. E célokkal a VGYBME is azonosul, ezért természetesen elfogadta a meghívást és a felkérést, miszerint egy 40 perces műsorral álljon ki a rendezvény színpadára. Az esemény kitűnő alkalmat nyújtott a szervezeti PR tevékenység folytatására, és ami nem elhanyagolható, a rendezvény reklámozását a város vállalta és a kitelepülés feltételeit is ingyenesen biztosította.

Mivel eddig még nem történt hasonló az egyesület életében, kihívást jelentett a program és a műsorszámok tervezése és előkészítése. A jól megfontolt stratégia azonban eredményesnek bizonyult.

Reggel 8 órától dr. Tóka László elnök, az egyesület tagjai és munkatársai közreműködésével egy háromszor három méteres filagória sátor egyik felében ismerkedhettek az érdeklődők a vak és gyengénlátó emberek életvitelét segítő, egy ép látású ember számára érdekes, vagy különleges eszközök használatával.

10 órakor hivatalos megnyitón mondtak köszöntőt dr. Páva Zsolt polgármester és a Civilek a Mecsekért Mozgalom képviselői

Majd kezdetét vette a fogyatékkal élőkkel foglalkozó szervezetek - köztük 11 órától a VGYBME - bemutatkozása. A műsorszámok között moderátor be-

szélt, így foglalva keretbe a színpadon zajló eseményeket.

A VGYBME részéről Elnök Úr és a szervezet mentora, Vincze Balázs, a Pécsi Balett igazgatója álltak elsőként mikrofon elé. Dr. Tóka néhány mondatban megismertette az egyesület céljait és tevékenységét a közönséggel, egyúttal azokat, akik még nem látogattak el rendezvényesátrába, szívélyesen invitálta. Vincze Balázs elmondta, hogy azért vállalta a látássérültek egyesületének mentorálását, mert csodálattal adózik azoknak, akik látás hiányában is képesek önállóan közlekedni, élni. Tanuló táncművészként neki is vakon kellett gyakorolnia, érezni, hogy hol helyezkedik el a térben és tudja, hogy ez nagyon nehéz dolog.

Őket Bálványosi Zoltán és kutyája Boszko követte, egy rögtönzött vakvezető kutyás bemutatóval. Utánuk Kozma János énekelt, aki magát gitáron kíséerte és Bojtorján, Koncz Zsuzsa, Republic és Kaláka dalokat adott elő. Aztán Kopa Marcell ifjú sorstársunk lépett fel. Ő Heltai Jenő, Az én kutyám című költeményét szavalta nagy átéléssel. A sort Schreier József, az örökké vidám lánycsóki tangóharmonikás zárta népszerű slágerekkel. Legnagyobb meglepetésemre a nézők közül volt, aki táncrea is perdült ott a helyszínen.

Az egyesület műsora minden tekintetben kiemelkedett a többi fogyatékkal élőket képviselő szervezet által prezentált előadás közül. Nem vagyok elfogult, ha azt mondom, hogy ez volt a leg-hosszabb, legtartalmasabb, legsokszínűbb és legszínvonalasabb mind kö-

zül.

A kis pavilonsátorban kora estig zajlott a segédeszköz bemutató és tájékoztató munka.

De hol itt az érdekképviselő? Az orunk előtt. A vak és gyengénlátó emberek alapvető érdeke, hogy a társadalom velünk szemben tanúsított befogadó attitűdje növekedjen. Ne tekintsenek csodabogárként arra, aki fehér bottal kopogtatja a járdát maga előtt, miközben gyalogol, vagy arra, aki a boltban szinte az orrával olvassa el, hogy tejfölt vagy kefir tart a kezében. Bátran alkalmazzanak látássérült munkavállalót, mert segédeszközökkel bizony több munkakört is a látókkal azonos minőségben tudnak betölteni.

A látássérültségből eredő nehézségek, az azok leküzdését lehetővé tevő speciális eszközök megismertetése a látó emberekkel a vak és gyengénlátó emberek érdekében történik. Ha a többségi társadalom felé nyit a látássérültek csoportja, akkor a befogadás, elfogadás sokkal könnyebben megy majd. Ahhoz, hogy kapjunk valamit, például segítőkészséget, nekünk is adnunk kell. Ez esetben kellemes és érdekes élményeket, perceket kaptak azok, akik ellátogattak a Tubes napon a VGYBME sátrába, illetve megnézték az egyesület által létrehozott műsort.

Angyal Gábor

NYÁRNYITÓ PROGRAM TATABBÁNYÁN

Valamennyien jól tudjuk már, hogy május 5-e az Esélyegyenlőség Napja.

A május 6-ai, hétfői nap is ennek jegyében telt el Tatabányán. A városi és civil szervezetek összefogásával Képességpróba - Városi Esélyegyenlőségi Nap megtartására került sor a Fő téren.

A délelőtt 9 órakor kezdődő programsorozatot Bereznai Csaba alpolgármester nyitotta meg. A rendezvényen 10

különböző állomáson érzékenyítő programokkal és feladatokkal várták az érdeklődőket.

A nap folyamán közel 400 óvodás és iskolás találkozhatott a fogyatékkal élőkkel, és kaptak ízelítőt mindennapjaikból - mindezt játékos formában.

A látássérültek megmutatták, hogyan lehet hang és tapintás alapján élni saját világukban, a hallássérültek pedig a jelnyelvre "tanígtatták" az érdeklődőket.

A gyerekek kipróbálhatták a kerekesszékekkel és mankóval való közlekedést, valamint a fehérbotos akadálypályán bekötött szemmel kóstolgathatták

a tájékozódást.

Lehetőség volt a csörgölabda-játék kipróbálására is, míg a nap különlegessége a fővárosban, a fogyatékkal élőkét segítő kutyás bemutató volt.

Bízunk benne, hogy a látogatókban a rengeteg élmény hatására a szemléletváltás is kialakult a "mássággal" szemben.

Bár a szervezők a fiatal generációra helyezték a hangsúlyt, a felnőttek is figyelhetnek a fogyatékkal élőkre, nem csak ezen az egy napon.

Simon Katalin

Budapest csodái francia szemmel

Februárban érkezett egy nagyon érdekes e-mail. Francia látássérült csoport látogat Magyarországra több napos országjárásra. A Budapesten eltölteni kívánt napra kérték a Hermina Egyesület segítségét.

Természetesen vállaltuk, hogy összeállítunk nekik egy programot és segítünk aznap minél több helyre eljutni. Az igények és lehetőségek folyamatosan hozzáadtak és elvettek a végleges útitervből, és amikor eljött a nap, természetesen nem minden alakult úgy, ahogy terveztük.

Vendégeink Metz városából érkeztek. Vezetőjük Eric Guihard, aki olyan

szépen beszélt a magyar nyelvet, hogy sokáig azt hittem, származási okok állnak a nyelvtudás háttérében. Meglepődésemre elmesélte, hogy a lánya tanult Magyarországon, és annyira megtetszett neki a lánya által elmesélt világ és a magyar nyelv, hogy nyugdíjas éveit azzal töltötte, hogy magánszorgalomból megtanult magyarul.

A találkozásunk Budán rögtön egy problémával indult, mert az általunk választott parkolóházba nem fért be a kisbusz, amivel érkeztek. Szerencsére kiderült, hogy a környéken békés kertvárosi részben van lehetőségük parkolni, mivel - ezt korábban én sem tudtam

- a parkolási igazolványok nemzetközileg érvényesek.

Közlekedési eszköznek a BKV járműveit választottuk. Útközben figyelniünk kellett arra, hogy a sok látnivaló annyira lefoglalta barátainkat, hogy gyakran szétszéledt a csapat. Hol előre siettek, hol lemaradtak.

Kirándulásunk első állomása a Fővám-téri Vásárcsarnok volt. Ezt az állomást kifejezetten kérték tőlünk még a kirándulás megszervezése alatt, és nem értettem miért, mindaddig, míg oda nem értünk. A körülbelül 10.000 négyzetméter alapterületű csarnok nem csak lenyűgöző látvány, de belső területén olyan Hungarikumok vásárolhatók, mint a Pick szalámi, vagy a kalocsai piros paprika. Eric mesélte, hogy Franciaországban is próbálkoztak hasonló méretű csarnokok építésével, de nem jártak sikerrel. Tény, hogy a kis csapatot egész úton lenyűgözte a város építészeti stílusa.

Kirándulásunk második látnivalójaként a Lánchídon sétálhattunk át, ahonnan belátható a belvárosi Duna-part teljes hosszában. A Gellért-hegy a Szabadság szoborral, a Budai-vár, a Mátyás templom, a Halászbástya, az alagút, valamint átérve Budára és onnan visszanézve a Parlament.

Utóbbi túránk következő állomásaként lehetőségünk volt belülről is megcsodálni, csapatunk anyanyelvi arányait figyelembe véve francia idegenve-

zetéssel. Odavezető utunkon egy megállót utaztunk a Duna alatt a kettes metró vonalán a francia Alstom cég által gyártott metróon. Büszkeséggel töltötte el Őket, hogy hazájuk által gyártott járművel utazhatunk.

A parlamenti látogatás végeztével az eső is megérkezett, de útitervünknek és a szerencsének köszönhetően trolibuszon utazva mentünk keresztül az esőben fürdő városban.

A sok látnivaló után a Vakok Állami Intézetének vendégszeretét élvezhetjük, ahol ebédünket fogyasztottuk el. Köztudottan a franciák sokat adnak a gasztronómiára, így jó érzéssel töltött el, hogy láthatóan ízlett nekik az ebéd. Ezt követte az ebéd utáni kávé, melynek a Hermina Egyesület irodája adott helyet. Megmutattuk vendégeinknek hol és mit dolgozunk, és az irodáinknak helyet adó MGVYOSZ Székházat is, amely ugyancsak említésre méltó építészeti remek.

A rövid pihenő után újra útra kelünk. A délután további részében a Vajdahunyad várat, a Széchenyi Fürdőt és a Hősök terét néztük meg, valamint a Szépművészeti Múzeum és a Műcsarnok épületét. Közben megpihentünk egy városligeti étterem teraszán, ahol egy pohár hideg limonádé mellett dalolni kezdett a kis csapat. Kérésünkre több francia dalt is elénekeltek közösen.

Végül elindultunk vissza az autók-

hoz. Vendégeinknek lehetőségük volt megtapasztalni a délutáni csúcsforgalmat a tömegközlekedésben. Először busszal próbálkoztunk, de nem fért fel a csapat. Utána következett a kisközdalatti és a négyes villamos. Mindkét esetben a halkonzervben található szardíniákhoz hasonlóan éreztük magunkat. De láthatóan élvezték a tömeget, a város forgatagát.

Elérkezett a búcsú pillanata. Mindannyian remekül érezték magukat, és megígérték, ha legközelebb Pesten járnak, feltétlenül felkeresnek bennünket. Mi is így teszünk, ha Franciaországban

járunk.

Hazafelé elgondolkoztam. Útvonalunk során számos szobor, épület és tér impozáns látványa tárult elénk. Sok minden mellett nap mint nap elmegyünk, úgy, hogy észre sem vesszük azokat. Vendégeink kérdeztek rá sok esetben a nevezetességekre.

Most tűnt csak fel, mennyi szépséget és különlegességet rejt ez a város.

Elrejteti úgy, hogy ott van a szemünk előtt.

Olvasó sarok

Végső búcsú özvegy Horthy Istvántól

Életének 96. esztendejében, 2013. április 18-án angliai otthonában elhunyt Edelsheim Gyulai Ilona grófné, aki 1918. január 14-én született a felföldi Nyitra környéki településen. Férje, Horthy István (1904-ben született, és 1942 augusztus 20-án a Keleti fronton repülőgépszerencsétlenség következtében hunyt el.) Felesége, Ilona grófnő is férjével volt a harc-téren, vöröskeresztes nővérként dolgozott, de ő nem szállhatott fel a gépre, kormányzóhelyettes volt. Egyetlen fiuk, ifjabb Horthy István 1941-ben született.

Ilona grófnő földi maradványainak hazahozatala után tisztelői Budapesten, majd másnap Kenderesen vehettek tőle végső búcsút. Az utóbbi helyen 2013. május 2-án, a Horthy-ligetben tartották a gyászszerartást. Ott a közel 1500 gyászoló, tisztelők között e sorok írója is jelen lehetett unokahúgával, Marikával és férjével, Kovács Andrással. A temetési szertartás irányítását Koltai Gábor filmrendező látta el. A gyászszerartást a helyi római katolikus plébános, Mészáros Ferenc tartotta. Ezt követően a Horthy Társaság elnöke Kocsis Sándor búcsúztatott. Ezután Kenderes város polgármestere Pádár

Lászlóné méltatta a grófnő életpályáját: "Özvegy Horthy Istvánné Edelsheim Gyulai Ilona grófnő az utolsó, hiteles történelmi személyiség távozott el közülünk, aki a két világháború közötti korszak eseményeit, tapasztalatait átadta a jelenkor számára." - mondta a polgármester asszony. Becsület és kötelesség című műve egy őszinte, tiszteletreméltó vallomása valamennyiünk számára.

Az újratemetés, s a Horthy család tagjainak hazahozatala

Az évenkénti hazalátogatást ide Kenderesre is Ilona grófnő szervezte. Vitathatatlan érdeme van abban is, hogy a kormányzó úr és családtagjai magyar földben nyugodhatnak. Legutóbb tudomásunkra adta, hogy nagyon fáradt. Amit elmondott, sugárzó békével tette, és az öröklétben való hittel mondta.

Cseh Judit kenderesi református lelkész a Horthy családra emlékezve vett végső búcsút Ilona grófnőtől. Az országgyűlés elnöke, Lezsák Sándor a "Nemzet nagy halottjától" vett végső

búcsút. Többek között elmondta: életét végigkísérte a hűség valamint a hazája és a Horthy család iránt érzett tisztelete. Özvegy Horthy Istvánné 1993-ban megkapta a Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét a két világháború közötti időszakban végzett munkájáért, kifejtett ellenállási tevékenységéért, a "kiugrási politika" támogatásáért, valamint a portugáliai magyarság körében végzett munkássága elismeréseként.

Végezetül a kormányzó-helyettes özvegyétől fia, ifjabb Horthy István búcsúzott. Nem könnyű az a helyzet, amikor a fiú búcsúzik az édesanyjától. E gondolatai között elmondta: "édesanyám nagyon sokat imádkozott azért, hogy a magyarok egy napon fogjanak össze és tanulják meg tisztelni és szeretni egymást."

Befejezésül ifjabb Horthy István is azt kívánta, hogy a magyarság közt megértés, békesség legyen, s ez váljon valóra. István a jelenlevő Horthy leszármazottak nevében is búcsúzott az elhunyt idős rokonuktól. Valamennyiünknek megköszönte, hogy végső búcsút vettünk eltávozott szeretettüktől.

A gyászszertartás végén a világban szétszóródott Horthy-leszármazottak a közeli Horthy-sírkápolnába kísérték Ilona grófnő nemzeti színű zászlóval letakart fehér koporsóját, amelyet az elhunyt végső nyughelyén helyeztek örök nyugalomra.

Ilona grófnő haláláról és temetéséről több lap (Magyar Nemzet, Fórum), rádió és televízió is hírt adott, illetve rövid tájékoztatást jelentetett meg. A Kos-

suth Rádió Vasárnapi Újság című műsora május 5-i számában Cservenka Judit egy a grófnővel való korábbi interjú részletével emlékezett. Abból tudhattuk meg, hogy az özvegy Horthy Istvánné 1985-ben látogatott először haza 40 év után, amely akkor nagy boldogságot jelentett számára.

Találkozásaim a Horthy család emlékeivel és Ilona grófnővel

Egyesületünk Turista Szakosztályával jártunk először Kenderesen a Horthy emlékhelyeken 2002. október 25-én, ott helyi idegenvezetőnk Faragó Edit volt. Látogatásunk végén megkérdeztem Editkétől, hogy talán rokona a Horthy családnak, hogy ilyen reális, kiváló tájékoztatást tartott nekünk? (Erről az utunkról a Vakok Világa című lap 2003. februári számában jelent meg egy részletes írásom.)

A következő látogatásunk 2003. szeptember 7-én volt, a Horthy család tagjai újratemetésének 10. évfordulóján. Annak az emlékezésnek a végén özvegy Horthy Istvánné dedikálta számunkra a Becsület és kötelesség című művét. Ez volt az első személyes találkozás Ilona grófnővel és István fiával. Egyébként e kötetét többen is javasoltuk, hogy készítse el az egykori stúdióink a hangoskönyvtárunk részére. E kötet jelenleg is kölcsönözhető a könyvtárunkból.

Másodszor 2006. február 17-én Ilona grófnővel a Budapest Rákosfalvai Álmos Vezér téri általános iskola egyik

termében megtartott rendezvényen találkoztam.

Elmondhattam neki: "Olyan egykori idős sorstársakkal beszélgettem el (gyerekekkel), akik a két világháború közt Budapesten a vakok iskolájában, (intézetében) tanultak. Az egykori kisdíjak elmondták, hogy a karácsonyi ünnepségükön Horthy kormányzó úr felesége, Magdolna asszony velük töltötte el az ünnepség egy részét, Ennek végén anyai szeretettel ölelte magához, majd megajándékozta a gyermekeket." Ilona Grófnő ezt nagy örömmel hallotta, hiszen tudta, hogy az anyósa mennyire jótekingódó személy volt. (Vakok Világa, 2008. január)

A harmadik találkozás özvegy Horthy Istvánnéval 2007. február 10-én történt Kenderesen, Horthy Miklós kormányzó úr halálának 50. évfordulója alkalmából.

Az *Utak, emlékek Kovács Andrásékkal* című írásomból olvassanak el egy kis ízelítőt:

2007. február 10-én Kenderesre utaztunk annak az 50. évfordulója alkalmából tartott rendezvényre, hogy országunk kormányzója, Vitéz Nagybányai Horthy Miklóst (1957. február 9-én Portugáliában meghalt) ünnepeljük. Az emlékezés ökumenikus istentisztelettel kezdődött a református templomban. Ezt követően a Horthy-sírkápolnába mentünk, ahol a kormányzó úr és családtagjai nyughelyeinek a koszorúzása következett az előtte történt szándéknyilvánítás sorrendjében. Ennek ismeretése szerint Bózsöny Ferenc, a Magyar Rádió bemondója szólította a vi-

rágot elhelyezők sokaságát.

Ebéd után a művelődési házban Koltai Gábor Horthy című filmjének vetítése következett, melynek főszereplői: Ilona grófnő, a fia, ifj. Horthy István és Nemeskürty István tanár; de számos közéleti ember is megszólalt benne. A két és fél órás művet a rendező vezette és kommentálta. Emberségről, hazaszeretetről, értékekről kaphatunk példát. Lenyűgöző hatású volt e kiváló filmalkotás, hosszan zúgott a taps. Én ehelyett szívem szerint néhány percig csendben álltam volna - adózva az említett kor embereinek, a küzdelmes múltnak és a mű készítőinek.

A negyedik találkozás alkalmával Ilona grófnőt a kilencvenedik születésnapján kerestük fel budapesti tartózkodási helyén, a Falk Miksa utcai lakásán Varga Ákos tanár kollégámmal.

Ötödik alkalommal 2008 szeptemberében látogattuk meg özvegy Horthy Istvánnét az előbb említett pesti lakásában Kovács Edit tanárnő évfolyamtársammal. Úgy fogadott bennünket, mint rokonait. Közel egy órát beszélgettünk vele.

Ilona grófnővel portugáliai tartózkodása idején telefonon többször is beszélgettünk. Nagy öröm volt számunkra, mikor ő is hívott bennünket és áldott húsvéti ünnepeket kívánt.

Temetésén fájó szívvel búcsúztunk egy kiváló jellemű magyar asszonytól, akit többen is "Lelki édesanyánknak" tekintettünk.

Lak István

VAKONDOKOK

Olykor-olykor eltűnődöm
a Magyarok némely szaván,
Mikor a vak mondja,
Megnézem, s látom.
Képletes talán.
Hiszen nem vagyok vak,
Csak nem látok.
Micsoda különbség.
Ugye csodáljátok?
Azt hogy világtalan,
Szívből utáljátok.
Gyönyörű ez a nyelv,
Mindent kifejez,
Örömet, bánatot,
Minden árnyalatot,
Bátor, okos,
Buggyuta gondolatot.
Végül is belátod,
Lehet jó a meglátásod,
Akkor is ha nem látod.

Nagy Vendel
2013 05 15

Ugye visszajössz?

Itt a pilóta beszél! Mind magam, és a személyzetünk nevében köszönjük, hogy légitársaságunkat választották. Úti célunk Dublin, menetidőnk három és egynegyed óra. Tíz perc múlva felszállunk. Mindnyájuknak jó utat! Kérjük biztonsági öveiket bekapcsolni!

Fiatal, szőke lány ül a bal oldali széksorban. Gondolataiba és walkman-je

zenéjébe mélyed. Hamar elszalad ez az öt hét. Aztán méltóságteljesen lódul neki a hatalmas súly. Könyörtelenül rohannak hátra a repülőtér fényei. A kelő Hold diszkrétan pillant be az ablakon. Majd lassan a gép köré oson, s kisvártatva megjelenik a másik oldalon. Odanéz a lány, összerezzen. Mintha ez a Hold nem az iménti lenne! A mélyből,

ködökön át városok fényei sejlenek, úszva felfelé. S valahol, messze, a mélyben erdők, dombok ölelésében egy torok elszorul, és egy ráncos arcon könnyek óvakodnak lefelé.

Kedves Utasaink! Itt a pilóta beszél. Tíz perc múlva megérkezünk. Szíveskedjenek öveiket bekapcsolni! Reméljük, jól utaztak!

Feltűnnek a repülőtér fényei, lustulva simulnak a gép mellé. Kissé pattogva ér földet a nagymadár, szél lehet

odakint. Felhangzik a köszönet tapsa, álmos utasok nyúlnak csomagjaik után. A szőke lány megtöröli szemét, sietve száll ki. Megérkezett. Megérkezett?! Hat hét, egy új haza! Honvágy? Melyikhez?! Barátok várják, s négy órányi út, le délre. Kislányom, ugye visszajössz?

*Erdei Manó,
Zalaegerszeg, 2013. április 12.*

"A hang a lélek ruhája"

Vaknak lenni nem csak azt jelenti, hogy nem láthatjuk a nagyvilág ezer szépségét, hogy le kell mondanunk a látás-adta élményekről, hogy nem tobzódhatunk a színek pazar pompájában, hanem azt is, hogy nem ellenőrizhetjük arcát, s mozdulatait annak, akivel beszélünk, s így elesünk olyan előnyöktől, amiknek felhasználása esetleg az egész tárgyalásnak más irányt szabhatott volna. Ezzel szemben mi magunk ki vagyunk annak szolgáltatva a látó fél ítéletének, aki bennünket még szabadabban, minden tartózkodása nélkül figyelhet meg. Ez utóbbi ellen mit sem tehetünk, de a megítélés, mérlegelés, azaz a másik fél értékelése tekintetében mi sem vagyunk teljesen fegyvertelenek. Ha látni nem is látjuk, de hallani annál inkább halljuk embertársainkat. Hallani pedig a legtöbb vak tud. Hallani, mondom, mert hallani és meghallani valamit, az nem ugyanaz. Hiszen halla-

nak a látók is, sokan meghallják a legparányibb neszt is, de ha nekiindítanánk őket egyedül, bekötött szemmel az utcának, vagy akár csak a jól ismert lakásnak, nem vitás, hogy szánalmas kudarc és keserves sérülések lennének az eredménye. Így esné, mert ők nem hallják azt a magyarázhatatlan hangváltozást, amit az utcán, lakásban elénk kerülő akadály okoz, nem hallják, amikor mellettünk megnyílik az utca, és nem hallják azt a halk neszt, amit lábuk alatt a járda homokja idéz elő, ami nekünk, egyedüljáró vakoknak, mind-mind biztos és használható tájékoztatónk. Aki "hall" a szó igazi értelmében, az nemcsak a durva, könnyen érzékelhető, hogy úgy mondjam, bántóan kiabáló hangokat hallja meg, hanem olyan finomságokat is, amik az azzal nem foglalkozó embernek nem jelentkeznek. Hiszen a vak sem mindenik hallja azokat a jeleket amelyek se-

gítségével a gyakorlatban biztosan eligazodik még kevésbé ismert helyen is. Mint mindent a világon, ezt is gyakorolni kell, de kell, hogy Istenadta adottsága is legyen hozzá az embernek. Enélkül, hiába minden, sosem lesz "jól hallóvá".

A látók azt mondják: a szem a lélek tükre. Én hozzá merném tenni, hogy a hang a lélek ruhája. Ahogyan a látók képet alkotnak maguknak az előttük álló ember arca, szeme kifejezéséből, úgy megítélheti a vak a hangja után a vele beszélő embert. Nem kell ehhez más, csak "hallani". Tudni! Igaz, hogy hallani lassan mindenki megtanul, hogyan van hát mégis, hogy sokan csalódnak a hangokban? Ismerek egy javakorabeli vak hölgyet, aki a hangok után való megítélésnek esküdt ellensége. Azt mondja, hogy életében kétszer csalták meg komolyabban, s mindkét egyén a világ legszebb, legbársonyosabb hangjának tulajdonosa. Szerinte ez a tény döntő bizonyíték. Szerintem is, de nem az előbbi tétel ellen, hanem amellet, hogy csalni nem elég. Így hozzá az a bizonyos képesség, ami nélkül a látók is képtelenek komoly következtetéseket levonni embertársaik arcáról. Érdekes, hogy magam is, amilyen biztosan következtetek hang után az illető jellemére, annyira tehetségtelen voltam látó koromban arcismeret terén. Úgy esett, hogy egyszer mint a Kolozsvári Közegészségtani Intézet tanársegéde, hivatalosan végigjártam egy fegyházat. Érdekes tanulmány volt látni a különböző nagy bűnök elkövetőit békés munkában, és vizsgálni, hogy mit fejez ki az

arcuk. (Hivatalos feladatom persze nem ez volt.) Láttam köztük egy fiatal, talán 18-19 éves leányt, aki bátran mintája, és pedig gyönyörű mintája lehetett volna akármelyik templom Madonnaképeinek. Kissé elálmélkodhattam rajta, mert a leány, a fegyházak rabtörvénye szerint, felállt, s a világ legangyalibb mosolyával arcán megmondta nevét, korát és, hogy 15 évi fegyház büntetését azért kapta, mert méreggel megölte édesapját. Pedig én esküdni mertem volna rá, hogy el nem taposott még egy hangyát sem. Nos, az én csalódásom volt olyan nagy, mint az én ismerősömé, de a tételt, hogy az arc és a szemek kifejezéséből következtetni lehet a jellemre, nem döntötte meg. Az, hogy én vagy más valamihez nem értek, még nem bizonyítja, hogy az a valami nincs. Persze, hogy milyen hang milyen jellemre mutat, nehéz volna megmondani, sokkal nehezebb, mint az arc jellemvonásait felsorolni. De ha az sem olyan, mint a kétszer kettő, amit csak meg kell tanulni és alkalmazni, azt éppen a nagy olasz arc - és koponyatudós, Lombroso óta tudjuk, aki pompás vastkos könyvet írt tudományáról, amit ezren és ezren elolvastak, de nincs róla tudomásom, hogy azóta eggyel is csökkent volna a becsapott, félrevezetett emberek száma. Hiába, úgy van ezzel is a dolog, hogy ki aminek nem mestere, gyilkosa annak! A hangokban nemcsak a hang minősége, ércesen csengő vagy fátyolozott volta, símasága vagy érdesége az, ami döntő, hanem az összbenyomás. Halljuk látóktól is, nem egyszer, hogy ennek vagy annak bosszan-

tóan kellemetlen, kihívó, éretlen, hengegő, megnyugtató, barátságos, ellen-szenves, stb. a hangja. Hogy ez így van, az az illetővel való érintkezés kapcsán hamar kiderül. Legtöbbször tehát a tapasztalat útján jutnak el a megismeréshez, de ha valakiben meg van az említett tehetség, csakhamar elbámul maga is, hogy milyen sokat árul el neki a hang az emberek belső tulajdonságairól: jellem, hajlamok, szokások, tehetség, indulatok, titkolni szándékolt ösztönök felől. Igazi mesterré azonban mindezekon felül a gyakorlat tesz. Figyelve a hangok minőségét, árnyalata-

it, rezgését, a benne rejlő mellékszöngéket, s hozzátevé az a tapasztalatot, amit az illetőtől más úton megszereztünk, csakhamar nagy és értékes anyaggal ajándékoz meg bennünket. Az anyag tehát tapasztalati. Nem akarom azt állítani, hogy az eredmény csalhatatlan, hiszen az ember tévedhet, hiszen ember de nagy hibának tartanám, ha nem figyelnék rá, mert értékes eszközét dobnánk el magunktól.

Vakok Világa

4. évfolyam 1941. április

Sport, szabadidő

Válogatott csapatot vertek a vakfocisták

Félmillió forinttal támogatja a Magyar Optikus Ipartestület a LÁSS Látássérültek Szabadidős Sportegyesületet. A MOM Sportcsarnokban edző első magyar vakfoci csapatot életre hívó civil szervezet az önkéntes felajánlásból a tervek szerint nemzetközi labdarúgó kupát szervez a Hegyvidéken.

Az előjelek kedvezőek, ugyanis a bemutatkozó mérkőzésen a Bajnokok Ligáját megjárt Hajdú Attilával és Vincze Ottóval felálló csapatot már legyőzték a vakfocisták. Hitet tett a fogyatékkal élő civil szervezetek anyagi támogatása mellett a Magyar Optikus Ipartestület, amely ezúttal a vakfocit Magyarorszá-

gon meghonosító LÁSS Látássérültek Szabadidős Sportegyesületének munkájához járul hozzá ötszázezer forinttal - derült ki a MOM Sportcsarnokban megrendezett sajtótájékoztatón. Az ipartestületet vezető Raák Benedek hangsúlyozta: a jövőben is igyekeznek segíteni azokat a kezdeményezéseket, amelyek a vakok és gyengén látók integrációját szolgálják.

A LÁSS egyesületet képviselő Gombás Judit mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy a csörgőlabda nem azonos a vakfocival, utóbbi sportág ugyanis csak az utóbbi időben jelent meg Magyarországon. "Egyelőre kizárólag a

LÁSS egyesületnek van vakfoci csapata, azon dolgozunk, hogy ez megváltozzon és ne csak magunkban játszhasunk. A támogatást is a sportág népszerűsítésére fordítjuk, szeretnénk ugyanis idén nyáron egy nemzetközi tornát szervezni a MOM Sportcsarnokban" - hívta fel a figyelmet Gombás Judit. Az önkormányzati tulajdonú Csörsz utcai sportlétesítmény a helyszín biztosításával járul hozzá a futballtorna sikeréhez - jelentette ki a MOM Sportcsarnok vezető Buranits Ildikó hozzátéve, hogy az intézmény és az egyesület kapcsolata nem új keletű.

A vakfoci csapat már hosszabb ideje a sportcsarnok műfüves pályáján gyakorol, nemrégiben pedig az intézmény segítségével tarthattak egy bemutató mérkőzést. Szabó István mindenekelőtt tréfásan óva intette az elbizakodottságtól a Hajdú Attila, Vincze Ottó, Kowalsky, Thuróczy Szabolcs és Walkó Csaba összetételű "látó" csapatot. Bár a vakfoci játékos egy döntetlennel is kiegyezett volna, a meccs rácăfolt az előzetes esélylatolgatásokra, egy jól eltalált lövéssel ugyanis a LÁSS csapata nyerte a találkozót.

Vincze Ottó honlapunknak elmondta, hogy komoly kihívást jelentett számára a mérkőzés, hiszen korábban egyszer sem kellett bekötött szemmel fociznia. "Folyamatosan arra koncentráltam, hogy meghalljam a labda csörgését, bár ez nem mindig sikerült, mégis nagyon élveztem a játékot. Büszke vagyok az ellenfél minden egyes játékosára, hiszen a fiúk bebizonyították, hogy a sport szeretete képes legyőzni az

esetleges fizikai hátrányokat" - hangsúlyozta a válogatott labdarúgó, aki szerint a vakfocisták lelkesedése és elhivatottsága mindannyiunk számára példaként szolgálhat.

Hasonlóan vélekedett Hajdú Attila. Az egykori kiváló kapus szerint a kérdés nem az, hogy miért próbálnak futballozni a vakok és gyengén látók, amikor nem látják a labdát, hanem éppen ellenkezőleg: miért kellene kimaradniuk ebből a gyönyörű játékból. "A hegyvidéki vakfoci csapat tagjai bekötött szemmel is átélik a labdarúgás örömeit. Passzolnak, futnak, cseleznek, gólt lőnek - pontosan úgy, ahogyan annak idején mi is tettük" - foglalta össze a meccs közben szerzett személyes tapasztalatait Hajdú Attila, aki egyúttal gratulált is az ellenfélnek a győzelemhez. Mint elmondta, egy olyan jobb felső sarkos lövést kapott, amit talán pályafutása csúcán sem tudott volna kivédeni.

A bemutató tehát nagyszerűen sikerült, ahogyan a kezdőrúgást elvégző Váczi János fogalmazott, egy olyan kezdeményezést karolt fel a MOM Sportcsarnok, amely az önkormányzat által is vallott értékeket, a toleranciát, az integrációt és a közös sportolást népszerűsíti. "A MOM Sportcsarnok egyik fontos feladata, hogy teret adjon a fogyatékkal élők sportjának, amelyet a jövőben is támogatni fog az önkormányzat" - tett ígéretet kerületünk alpolgármestere

Forrás: <http://www.hegyvidek.hu>

Háziasszonyoknak

Epres túrótorta - sütés nélkül

Hozzávalók:

80 dkg eper

1,5 tasak (15 g) instant zselatin

1,5-2 dl édeskes vermut (gyerekek esetében helyettesíthető más folyadékkal)

15-18 db babapiskóta

50 dkg tehéntúró

15 dkg porcukor

1 db citrom

5 dl habtejszín

2 tasak vaníliás cukor

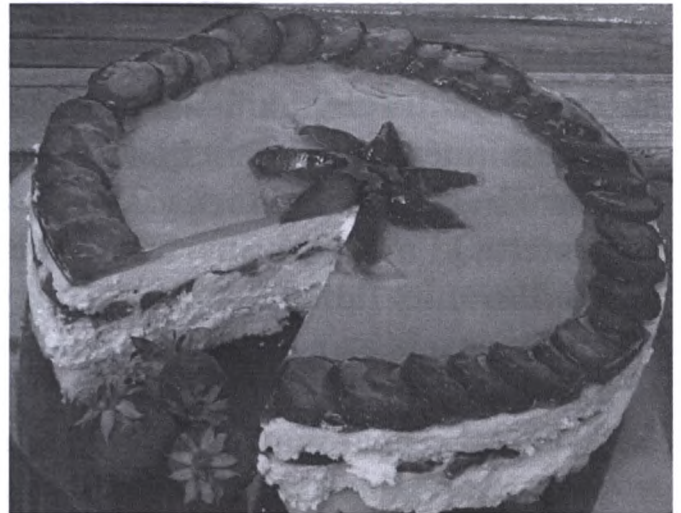
1 tasak piros tortabevonó zselé

Elkészítés:

Az eper 1/3 részét, a legszebb szemeket félretesszük a díszítéshez, a többit megmossuk, lecsepegtetjük, szárukat kitörjük, az eperszemek nagyságától függően félbe-, negyedbe vágjuk.

A vermutot mélytányérba öntjük, beleforgatjuk a babapiskótákat, és egy 26 cm átmérőjű kapcsos tortaforma aljára fektetjük - némelyiket eltörjük, hogy "hézagmentesen" kitölthessük a formát.

A túrót szitán áttörjük, hogy minél finomabb krémet kapjunk, hozzáadunk 15 dkg porcukrot, belereszeljük a forró, folyó víz alatt megsikált citrom héját, és hozzászűrjük a citrom kinyomott levét, jól elkeverjük. A tejszín kemény habbá verjük a vaníliás cukorral.

A zselatint felolvasztjuk, gyors mozdulatokkal a túrókrémhez keverjük, végül kanalanként hozzáadjuk a tejszínhabot.

A krém felét a babapiskóták tetejére simítjuk, belenyomkodjuk az eperdarabokat, bevonjuk a maradék krémmel, fóliával betakarjuk, és 5 órára a hűtőbe tesszük (még jobb, ha előző este elkészítjük).

Tálalás előtt legalább 1 órával megmossuk, megtörölgetjük és megtisztítjuk a félretett eperszemeket. Kettőt vékony gerezdekre, a többit vékony karkákra vágjuk, és megdíszítjük velük a torta tetejét.

A tasakon olvasható utasítás szerint elkészítjük a tortazselét, kanalanként a torta tetejére öntjük, és dermedésig (legalább fél óráig) hidegre tesszük.

Felhívások, programajánlók

Kedvezményes fehér bot vásárlás

Az MVGYOSZ Országos Elnöksége 13/2013. (II. 12.) sz. határozata alapján a HD kampány Fehér Bot Alap kamatjának segédeszközökre fordított alaprésze kamatából az MVGYOSZ az összes OEP által nem támogatott fehér bot megvásárlását támogatja az MVGYOSZ tagjainak és tageszcsületei tagjainak 2013. március 1-jétől. A támogatott botokat a közületi ár feléért lehet megvásárolni, a vásárlástól számított két naptári évente egy alkalommal. Az MVGYOSZ erről nyilvántartást vezet. A vásárló köteles a helyszínen érvényes tagsági igazolványának bemutatásával igazolni, hogy a tagsági igazolványa saját névre szól és tagsági díja az adott évre rendezett. A Fehér Bot Alap keretének kimerülését követően az MVGYOSZ saját SZJA 1 %-ából támogatja a kedvezmény további fenntartását a 2013-as évben.

MVGYOSZ elnöksége

*

Emelkednek a támogatások

2013. júniustól emelkedik a fogyatékossgal élők támogatása és a vakok személyi járadéka - döntött a Parlament hétfőn.

Az ellátások a jövőben nem a 2009 óta változatlan összegű nyugdíjminimumhoz igazodnak, hanem az évenkénti nyugdíjemeléssel egyszerre és azonos mértékben növekednek.

A vakok személyi járadéka havi nyolcszáz forinttal emelkedik, 16.160 forint lesz, míg a fogyatékossgal élők támogatása 19.500, illetve 24.000 forintra nő.

*

Ingyenes látogatás a Jeli Arborétumban

Az állami tulajdonú Szombathelyi Erdészeti Zrt. a kezelésében lévő Jeli Arborétum látogatását 2013. május 1-jétől ingyenessé tette a fogyatékossgal élők (vak-, gyengénlátó-, hallássérült-, értelmi- és mozgásszervi fogyatékossgal élő személyek) és egy kísérőjük számára, ezzel is megkönnyítve helyzetüket, és lehetőséget nyújtva Nekik.

A térítésmentesség a fogyatékossgát igazoló igazolvány pénztárnál való felmutatásával vehető igénybe.

Nyitvatartás:

május 1. - június 30.: minden nap 08:00-17:00 óra között

június 1. - szeptember 30.: szombat és vasárnap napokon.

További információ a <http://vasihegyhat.celodin.hu/jeliarboretum.htm#begin> honlapon található.

Gyorsvonati pótjegy bevezetése

2013. május 15-től

A közösségi közlekedési rendszer korszerűsítésével összefüggésben a menetrendben meghirdetett feláras vonatok száma 2013. május 15-étől növekszik. E vonatok használatához a MÁV-START Zrt. rugalmasan felhasználható, a jelenleg ismert IC pót- és helyjegynél olcsóbb új, gyorsvonati pótjegy elnevezésű felárat vezet be.

A gyorsvonati pótjegy

2013. május 15-től a menetrendben megjelölt egyes gyors- és sebesvonatok igénybevétele esetén gyorsvonati pótjegy váltása kötelező.

A gyorsvonati pótjegy ára kilométer-övezetenként változik, összege a Vasúti Menetdíjtáblázatok I. kötetében kerül meghirdetésre. A megvásárolt gyorsvonati pótjeggyel - annak viszonylatán és érvénytartamán belül - bármely gyorsvonati pótjegy-köteles vonat igénybe vehető.

A gyorsvonati pótjegy érvénytartama megegyezik az azonos távolságra szóló menetjegy érvénytartamával. Ha az utas 100 km távolság alatti viszonylatra érvényes gyorsvonati pótjegyével tárgynapon éjjél előtt kezdi meg az utazást, az a következő nap 3:00 óráig érvényesen felhasználható.

Felhasználási szabályok

A gyorsvonati pótjegy nem vonathoz kötött és nem jelenti az ülőhely biztosítá-

sát. A gyorsvonati pótjeggyel az útmegszakítás az általános szabályok szerint megengedett. Élőállat- és kerékpárjegyhez, valamint kutya- és kerékpárbérléhez gyorsvonati pótjegyet nem kell váltani.

A gyorsvonati pótjegy az általános szabályok szerint kiegészíthető, részben- vagy egészben visszatéríthető.

A gyorsvonati pótjegy a vonaton az általános szabályok szerint elszámolható, hiánya esetén az elégtelen menetjegyre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Ha felszállási helyén nem volt jegykiadás, az utas a gyorsvonati pótjegyet a vonaton a teljes utazási viszonylatára pótdíj megfizetése nélkül vásárolhatja meg.

Utazás gyorsvonaton Budapesten és a budapesti elővárosban

Budapest-bérlettel a gyorsvonati pótjegy-köteles vonatok igénybe vehetőek, de a gyorsvonati pótjegyet meg kell váltani. Aki Budapest-bérlettel és csatlakozó (MÁV-START) bérlettel is rendelkezik, az utazás Budapesten kívüli viszonylatán mentesül a gyorsvonati pótjegy váltásának kötelezettsége alól, ha mindkét bérletét felmutatja, tehát Budapest közigazgatási határán belüli utolsó állomás és a budapesti kiindulási vagy célállomása között kell gyorsvonati pótjegyet váltania. Aki Budapest-bérlettel és csatlakozó menetjeggyel rendelkezik, az az utazás teljes - gyorsvonattal érintett - viszonylatára kö-

teles gyorsvonati pótjegyet váltani.

Mentességek

Gyorsvonati pótjegy megváltása nélkül utazhat:

- a nemzetközi menetjeggyel rendelkező utas,
- a FIP (nemzetközi menetkedvezményi egyezés) okmánnyal rendelkező utas,
- a havi vagy félhavi bérlettel, 30 napos bérlettel rendelkező utas,
- az 1 és 2 számjeggyel kezdődő sorszámmú vasúti utazási igazolvánnyal és az "A" és "B" sorozatú ideiglenes vasúti utazási igazolvánnyal rendelkező utas,
- a felmutatóra szóló szabadjeggyel és vasutas IC kártyával rendelkező utas,
- a 3 éven aluli gyermek, ha külön ülőhelyet nem foglal el,
- a hadirokkantak utazási kedvezményére jogosult,
- az országgyűlési és európai parlamenti képviselő, amennyiben rendelkezik a MÁV-START által kibocsátott Országgyűlési képviselői éves bérlettel,
- a START Klub, START Klub Bónusz, START Klub VIP vagy START Klub Prémium kártyával rendelkező utasok, továbbá azok, akik a kártyabirtokosokkal szombaton utaznak együtt (ún. szombati kedvezmény),
- Balaton Mix jeggyel rendelkező utas (a kapcsolódó 50%-os alkalmi menettérti jegy esetében az utas nem mentesül a

gyorsvonati pótjegy megváltása alól!).

Nem kell gyorsvonati pótjegyet vásárolni azoknak az utasoknak sem, akik az alábbi viszonylatokon belül utaznak:

- Püspökladány - Biharkeresztes,
- Békéscsaba - Lőkösháza,
- Nyíregyháza - Záhony.

Az e-ticket rendszerben kioszkos jegyátvétellel vagy otthoni jegynyomtatással jegyet vásárló utasoknak gyorsvonati pótjegyet csak 2013. június 1-jétől kell vásárolniuk.

Átalány-kártérítés

A gyorsvonati pótjegy-köteles vonat késése esetén a gyorsvonati pótjeggyel rendelkező utas átalány-kártérítésre jogosult. Az átalány-kártérítési igényhez minden esetben csatolni kell a jegyvizsgáló által kiadott késési igazolást, amely azt bizonyítja, hogy az utas ténylegesen a késett vonattal utazott. Az átalány-kártérítés mértéke a gyorsvonati pótjegy-köteles vonat 30-119 perc közötti késése esetén a menetjegy árának 25%-a, 120 percet elérő vagy meghaladó késés esetén 50%-a.

Itt érhető el a 2013. május 15-től gyorsvonati pótjegy-köteles vonatok jegyzéke.

<http://www.mav-start.hu/hirek/hir.php?mid=1517f9063ba775&vbs=1>

Apróhirdetés

Megvételre keresek férfi Rakéta típusú, tapintható karórát.
Telefon: 06-20-545-59-58 - Boros Csaba

Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

Hungarian Federation of the Blind and Partially Sighted

1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon: (36-1) 384-8440 - Tel./Fax: (36-1) 384-5028

Honlap: www.mvgyosz.hu - E-mail: titkarsag@mvgyosz.hu

Adószám: 19002464-2-42

Adományszámla: 11714006-20012704

Szolgáltatásaink:

Hangoskönyvtár - Braille-könyvtár

Segédeszközbolt

Kedd és csütörtök: 10-18

péntek 8.30-12

**Magyar Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége**